

บทที่ 5

การพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกร

การวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้เริ่มจากการศึกษาบริบทของชุมชนและกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด 17 กลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ จากนั้นทำการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มเพื่อหาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพกลุ่มเกษตรกร โดยมีวัตถุประสงค์ของการพัฒนา 11 ประเด็น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 การพัฒนากลุ่มธุรกิจเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากการศึกษาบริบทของกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด 17 กลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจในประเด็นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 5 กลุ่มเกษตรกร ซึ่งเป็นตัวแทนกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ 5 ชนิด ได้แก่ (1) ลำไย (2) ข้าวไรซ์เบอร์รี่ (3) เสาวรส (4) ผักสลัด และ (5) ปลานิล มีรายละเอียดดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 รายชื่อกลุ่มเกษตรกรที่สนใจประเด็นการพัฒนากลุ่มธุรกิจเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ลำดับ	สินค้า	อำเภอ	ตำบล	ชื่อกลุ่มเกษตรกร
1	ลำไย	สันป่าตอง	อบต.บ้านกลาง	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอเกิด
2	เสาวรส	แม่อาว	อบต.บ้านหลวง	เกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสอินทรีย์
3	ข้าวไรซ์เบอร์รี่	สันป่าตอง	ทต.บ้านแม่	กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์
4	ผักสลัด	แม่อน	อบต.แม่ทา	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิก

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 5.1 รายชื่อกลุ่มเกษตรกรที่สนใจประเด็นการพัฒนากลุ่มธุรกิจเกษตรจังหวัดเชียงใหม่
ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ต่อ)

ลำดับ	สินค้า	อำเภอ	ตำบล	ชื่อกลุ่มเกษตรกร
5	ปลานิล	สารภี	ทต.ชมภู	กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบล ชมภู

ที่มา: จากการวิจัย

นักวิจัยได้พัฒนาศักยภาพของกลุ่ม จนสามารถสร้างบรรจุกิจและแบรนด์สินค้ามี
รายละเอียดดังนี้

1) กลุ่มเกษตรกรได้ความหมายของแบรนด์ (Brand) โดยแบรนด์ ประกอบไป
ด้วย ชื่อแบรนด์สามารถใช้เป็นคำสั้น ๆ หรือสัญลักษณ์ เพื่อออกแบบตามความหมายของแบรนด์
รวมถึงคุณลักษณะของแบรนด์ โดยสรุปคือ (1) รูปร่างหน้าตาภายนอกที่ทำให้จดจำ (attribute)
มองจากภายนอกแล้วทราบถึงแบรนด์นั้น ๆ (2) คุณประโยชน์ (benefit) สะอาด สวย ดูดี (3) คุณค่า
(value) ทำไมคนถึงชอบถือกาแฟสตาร์บัคเดินไปเดินมา แต่ถ้าซื้อตามร้านทั่วไปวางตรงไหนก็ได้
(4) บุคลิกภาพ (personality) ทำไมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับวัยรุ่นแต่ออกแบบมาดูไม่
เหมาะสมกับวัย ลูกค้านี่ไม่อยากถือ สรุปได้ว่ากลุ่มได้แนวทางในการตั้งชื่อแบรนด์ ดังนี้ (1) ใช้คำ
ที่สั้น กระชับ เพียง 1 - 3 พยางค์ (2) อ่านออกเสียงได้ง่าย (3) เขียนสะกดได้ง่าย (4) สามารถสื่อถึง
บุคลิกภาพของแบรนด์และกลุ่มเป้าหมายได้ดี (5) สามารถสื่อถึงคุณประโยชน์ (benefit) ของแบ
รด์ได้ (6) โดดเด่นแตกต่างจากคู่แข่ง และ (7) ควรระมัดระวังเรื่องความหมายของคำเมื่อเขียน
เป็นภาษาอังกฤษ และรูปแบบของโลโก้ ที่กลุ่มเกษตรกรได้แนวคิดการพัฒนาดังนี้

(1) แบบอักษร เช่น แม่โขงกับ MANGO ซึ่งแม่โขงก็ดูโบราณ ถ้าเราเอา
รูปแบบตัวอักษรคำว่าแม่โขงไปใช้กับ MANGO เราจะกล้าซื้อเสื้อผ้าแบรนด์นี้หรือไม่ ซึ่งมัน
ขัดแย้งและไม่สอดคล้องกัน

(2) แบบรูปภาพ ความหมายตรงตัว เช่น แอปเปิ้ลสื่อถึงโทรศัพท์ โดยก็มี
การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย

(3) แบบนามธรรม เป็นรูปแบบที่ต้องใช้ความคิด เช่น โลโก้เบนซ์ที่มี
สัญลักษณ์ 3 แฉกเกิดจากการรวมกันของพานะ ทั้งทางบก ทางเรือ ทางอากาศ

(4) แบบผสมผสาน (Combination form) ใช้ทั้งอักษร รูปภาพ ภาพ abstract หรือกราฟฟิคอื่น ๆ เช่น โลโก้เซ็นทรัล การเป็นศูนย์กลางที่มีลูกศรชี้เข้าหากัน 4 ทิศทาง และถูกต้องตามหลักฮวงจุ้ย

5) คุณลักษณะของโลโก้ที่ดี

- (1) ความหมาย เช่น คำว่า “กคช.” ย่อมาจากคำว่า การเคหะแห่งชาติ
- (2) ความเหมาะสมกับสื่อ อาจจะปักอยู่บนเสื้อทีม ถ้านำมาย่อก็ต้องดูสวยและเหมาะสมกับสื่อด้วย
- (3) ความร่วมสมัย เริ่มแรกก็จะไม่สวยและมีการพัฒนามาเรื่อยๆ
- (4) ความน่าเชื่อถือ สามารถความน่าเชื่อถือให้กับลูกค้า โครงสร้างต่างๆ ที่นำมาใช้เหมือนอิฐ ชูฮอนด้า
- (5) ความเป็นเอกลักษณ์ ของตนเอง ใช้สัญลักษณ์ ตัวอักษรที่ไม่ซ้ำใคร
- (6) โดยการใช้สี
- (7) ความเรียบง่าย เรียบร้อย เล็ก ๆ ดูดีและสามารถสร้างความประทับใจได้ดี
- (8) ความเป็นสากล สัญลักษณ์ที่มีสายล้อมรอบไม้คทา สามารถนำไปใช้แทนการแพทย์
- (9) การนำไปใช้ประโยชน์ง่าย เช่น ตราประทับ ของจดหมาย นามบัตร
- (10) เอกภาพ เกิดจากความสอดคล้องสัมพันธ์กัน
- (11) ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

6) การออกแบบ

ประกอบด้วย คำบรรยาย สัญลักษณ์ ภาพพจน์ แสดงออกได้ด้วยจุด เส้น สี รูปวาด ภาพพจน์เราควรออกแบบในหลักการของ SAFE ย่อมาจาก S เข้าใจง่ายสบายตา A มีความสวยงาม ชวนมอง F ใช้งานได้ง่าย สะดวก E ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม

- (1) การออกแบบกราฟฟิค เพื่อต้องการที่แสดงสรรพคุณต่างๆ สิ่งที่ต้องมีชื่อสินค้า ตรา สัญลักษณ์ รายละเอียด
- (2) การสร้างความแตกต่างด้วยวิธีการประยุกต์ นำเสนอวิธีใช้ เช่น ฝาโยเกิร์ตสามารถพับเป็นช้อนได้ เบียร์กับฝาที่มีถั่วอยู่ด้วย
- (3) การสร้างความแตกต่างด้วยวิธีการนำเสนอผลิตภัณฑ์ ทำสินค้าเป็นแท่งทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า การสกรีนเสื้อให้เป็นรูปผักหรือเนื้อเพื่อที่จะทำให้แปลกใหม่และใช้การนำเสนอด้วย

(4) การสร้างความแตกต่างด้วยภาพลักษณ์ เรื่องราวและข้อมูลที่น่าเชื่อถือ การขายห้องม้วนที่นำเรื่องราวที่มาของห้องม้วน โดยมีภาพวีรกรรมให้ทราบถึงแหล่งที่มา การทำกล่องใส่ปั่นขริบที่ทำเป็นรูปแบบเมืองเก่าของภูเก็ต เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าจากราคา 30 - 40 บาท เพิ่มมูลค่าเป็น 55 - 60 บาทได้

(5) การสร้างความแตกต่างด้วยความโดดเด่น

(6) การสร้างความแตกต่างโดยใช้วัฒนธรรม

(7) การสร้างความแตกต่างด้วยวัสดุจากธรรมชาติ เช่น ขาส้มโอ แต่ในพื้นที่มีผักตบชေး จึงนำมาทำเป็นถุงหรือห่อหุ้มแทนพลาสติก

(8) การสร้างความแตกต่างโดยเลียนแบบวัสดุธรรมชาติ การพิมพ์ลายใบไม้ ใบตองลงบนกระดาษ

7) หลักการในการใช้สี โดยหลัก ๆ จะมีอยู่ 3 สี คือ แดง น้ำเงิน เหลือง เกิดการจับคู่ผสมกัน ก็จะเกิดสีใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น

(1) การใช้สีข้างเคียง สีที่ใกล้ชิดกัน 2 หรือ 3 สี

(2) สีเอกรงค์ การใช้สีเพียงสีเดียวหรือสีที่มีความข้างเคียงด้านใดด้านหนึ่ง

(3) สีคู่ประกอบ การใช้สีที่ตัดกันของสีคู่ตรงกันข้าม เช่นดำตัดเส้นกับขาว

8) เทคนิคการออกแบบ

(1) การออกแบบเป็นชุด มีผลที่ทำให้ผู้บริโภคมีความทรงจำที่ดี เป็นตัวเชื่อมโยงให้รู้ว่าเป็นชุดเดียวกัน การออกแบบเป็นชุดที่ทำให้เราอยากได้ทั้งกล่อง ซึ่งมี 3 ชิ้นข้างใน

(2) การเรียงต่อเป็นภาพ ณ จุดขาย เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค และอาจจะดูเป็นภาพปะติดปะต่อ การนำขวดไวน์เรียงกัน 3 ขวดเพื่อให้เป็นรูปมือ

(3) การออกแบบแสดงศิลปปะท้ออื่น ที่มีจุดมุ่งหมาย เช่น จังหวัดลำปาง คือ รถม้า จังหวัดพิจิตร คือ จระเข้

(4) การออกแบบของขวัญ การตัดสินใจส่วนใหญ่เกิดขึ้นที่จุดขาย เช่น การผูกโบว์ จะช่วยสร้างความสนใจทำให้การออกแบบมีคุณค่าขึ้น

5.2 การส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ในประชาคมอาเซียน

จากการศึกษาบริบทของกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด 17 กลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า พบว่า มีกลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจในประเด็นการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กร

ภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ในภาคประชาคมอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจำนวน 5 อปท. ที่มีกลุ่มเกษตรกรที่มีความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านการเกษตร มีรายละเอียดดังตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 รายชื่อองค์กรชุมชนที่สนใจประเด็นการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่

ลำดับ	ชื่อ อปท.	ชื่อกลุ่มเกษตรกร
1	อบต.บ้านกลาง อ.สันป่าตอง	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอเก็ด
2	อบต.น้ำบ่อหลวง อ.สันป่าตอง	กลุ่มเกษตรกรปลูกลำไยปลอดภัย
3	อบต.น้ำบ่อหลวง อ.สันป่าตอง	เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่
4	ทต.บ้านแม่ อ.สันป่าตอง	กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์
5	ทต.สันป่าเปา อ.สันทราย	กลุ่มเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ
6	ทต.ชมภู อ.สารภี	กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมภู

ที่มา: จากการวิจัย

จากการวิจัยสามารถทำการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ในภาคประชาคมอาเซียน โดยการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มโดยการทำบันทึกข้อความร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรท้องถิ่น จำนวน 5 แห่ง เพื่อทำโครงการส่งเสริมภาคการเกษตรของชุมชนผ่านการอนุมัติของสภาตำบลขององค์กร มีรายละเอียดดังนี้

1) บันทึกลงนามความร่วมมือ (MOU) โครงการ “การส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ในประชาคมอาเซียน” จำนวน 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

- (1) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง
- (2) องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง
- (3) เทศบาลตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง
- (4) เทศบาลตำบลสันป่าเปา อำเภอสันทราย

(5) เทศบาลตำบลชมพู อำเภอสารภี มีรายละเอียดของบันทึกความร่วมมือทางวิชาการโครงการ “การส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในภาคประชาคมอาเซียน (Promoting the agriculture of Chiang Mai local community in ASEAN community)” โดยความรับผิดชอบระหว่างนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ (1) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง (2) องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง (3) เทศบาลตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง (4) เทศบาลตำบลสันป่าเป้า อำเภอสันทราย และ (5) เทศบาลตำบลชมพู อำเภอสารภี ได้ตกลงทำความร่วมมือกันในการบูรณาการทำงานร่วมกันในโครงการ “การส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในภาคประชาคมอาเซียน (Promoting the agriculture of Chiang Mai local community in ASEAN community)” โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมอาเซียน จำนวน 12 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน 2) โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน 3) โครงการวิจัยเพื่อการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน 4) โครงการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ในประชาคมอาเซียน 5) โครงการพัฒนากลุ่มธุรกิจเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 6) โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาและต่อยอดสินค้าเกษตรในชุมชนสู่ระบบอาหารปลอดภัยภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 7) โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน 8) โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 9) โครงการวิจัยเพื่อต่อยอดภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 10) โครงการจัดการความรู้ภาคเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน 11) โครงการพัฒนาชุมชนเกษตรจังหวัดเชียงใหม่สู่การท่องเที่ยวระดับอาเซียน และ 12) โครงการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มของการวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและเสนอเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ โดยทางคณะทำงานได้คัดเลือกองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น ที่มีความสามารถทำการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ในภาคประชาคมอาเซียน ซึ่งสามารถเป็นต้นแบบในการส่งเสริมภาคการเกษตรขององค์กรภาครัฐในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ การเปลี่ยนแปลงบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ทำได้ โดยความยินยอมจากหน่วยงานทั้งสองฝ่าย ได้แก่ นักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 แห่ง และให้ทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ดำเนินงานตามโครงการร่วมกัน ตลอดปี 2561 ซึ่งบันทึกนี้มีผลนับตั้งแต่วันที่ลงนามเป็นต้นไป ลงนาม ณ วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2561

จากนั้นนักวิจัยได้ทำการพัฒนาศักยภาพองค์กรชุมชนผ่านกิจกรรม 3 กิจกรรม คือ การพัฒนาศักยภาพด้าน “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)” การพัฒนาศักยภาพด้าน “การจัดทำระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS)” และการพัฒนาศักยภาพด้าน “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP)” กับเจ้าหน้าที่ บุคลากรขององค์กรชุมชนที่ได้เข้าร่วมสรุปผลการพัฒนาได้ว่า ในด้านความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลของเกษตรกร ได้แก่ (1) เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์อยู่แล้ว (2) มีการตระหนักในเรื่องของสุขภาพมากขึ้น (3) เกษตรกรมีความสนใจและมีแนวทางในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีขึ้น (4) สินค้าเกษตรอินทรีย์กำลังเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค (5) เกษตรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง (6) ผู้ผลิตและผู้บริโภคในปัจจุบันให้ความสำคัญกับสุขภาพมากขึ้น และ (7) สินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค และในด้านที่ไม่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล เนื่องจากเกษตรกรยังคงใช้สารเคมีเป็นปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี เป็นต้น ซึ่งจะต้องพัฒนาในระยะถัดไป

5.3 การวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน

จากการวิจัยสามารถพัฒนาประสิทธิภาพกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 3 แนวทางมีรายละเอียดดังนี้

แนวทางที่ 1 การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเทคนิคการจัดการดิน นักวิจัยได้ทำการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านเทคนิคการจัดการดิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยเริ่มจากการตรวจสอบสมบัติของดินว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมกับการผลิตพืชชนิดนั้นๆ หรือไม่อย่างไร ตามแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงว่าเราควรปลูกพืชตามดิน แต่ไม่ควรเปลี่ยนดินตามพืช โดยได้ความร่วมมือจากคณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ใน

การวิเคราะห์ค่าธาตุอาหารในดิน พบว่า กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตลำไย เสาวรส หอมหัวใหญ่ และข้าวไรซ์เบอร์รี่ ทุกกลุ่มมีการผลิต โดยมีคุณภาพของดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่อการผลิต หากปรับปรุงดินเพียงพอจะทำให้ประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้น โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ โดยใช้เศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในชุมชน เพื่อลดรายจ่าย ทางการเกษตร

แนวทางที่ 2 การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเทคนิคการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต นักวิจัยได้ทำการ focus group กับกลุ่มเกษตรกรและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องด้านเทคนิคการผลิตทางการเกษตรจากกรมวิชาการเกษตร และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยคณะเกษตรศาสตร์ เพื่อหาเทคนิคและแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้กับการผลิตพืชของเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีหลักการที่ว่าไม่ต้องเพิ่มต้นทุนมากนักและพยายามใช้ทรัพยากรในชุมชนให้มากที่สุด พบว่า

1) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตลำไย มีแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ โดยการเลือกพันธุ์ที่ใช้ปลูก คือ พันธุ์อีดอ ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ได้รับความนิยมปลูก และเป็นที่ต้องการของตลาด เทคนิคการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และการดูแลลำไยในระบบการผลิตแบบอินทรีย์ทั้งหมด เทคนิคการใช้ระบบสปริงเกอร์ในการรดน้ำลำไย เทคนิคการทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง ซึ่งทำจากของเหลือใช้จากการทำเกษตร เทคนิคการตัดหญ้า 1 ครั้ง/เดือน และการตัดแต่งผลซึ่งจะทำให้ผลมีขนาดที่โตสม่ำเสมอ เทคนิคการใช้ฮอร์โมนไข่ในการดูแลให้ปุ๋ยต้นลำไย ให้น้ำ 7 วันครั้ง โดยในการเพาะปลูกมีการใช้สารเร่งตอนออกดอกเท่านั้น หลังจากนั้นจะใช้ปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักฮอร์โมนไข่ในการปลูก เทคนิคการตัดแต่งกิ่งต้นลำไยหลังการเก็บเกี่ยว ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตลำไยของกลุ่มมากยิ่งขึ้น การดูแลหลังการเก็บเกี่ยว เช่น ใส่ปุ๋ยตามช่วงเวลาที่เหมาะสมของต้นลำไยทำให้ได้รับสารอาหารที่เหมาะสม การตัดแต่งกิ่ง การควบคุมทรงพุ่มไม่ให้สูง เนื่องจากจะทำให้ปุ๋ยพ่นและสารที่ป้องกันการศัตรูพืชมีประสิทธิภาพสะดวกต่อการเก็บเกี่ยวและดูแลรักษา เป็นต้น

2) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเสาวรสมิ แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ โดยการเลือกพันธุ์ที่กลุ่มเกษตรกรใช้ปลูกเสาวรสมิ คือ พันธุ์พื้นเมือง และพันธุ์ไทยนุ่นเบอร์ 2 โดยข้อดีของเสาวรสมิพันธุ์พื้นเมือง คือ ผลดก ส่วนพันธุ์ไทยนุ่นเบอร์ 2 ข้อดีคือ น้ำจะเยอะ และหวาน เทคนิคการขยายพันธุ์โดยการต่อยอด/เสียบยอด แล้วเพาะใส่ถุงขยายพันธุ์ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเสาวรสมิได้ดียิ่งขึ้น เทคนิคการปลูกด้วยระบบอินทรีย์ ใช้สปริงเกอร์ในการให้น้ำ และเป็นระบบอินทรีย์ทั้งหมด เทคนิคการจัดการดินจะใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยอินทรีย์เพื่อบำรุงดิน ใช้ฮอร์โมนอาทิตย์ละครั้ง น้ำหมักจากปลา กับ หอย น้ำส้มควันไม้ ยาจุลินทรีย์ผสมกาแฟ (เขาช่อง) จีซัง หมู วัว และการกำจัดแมลงด้วยวิธีการดักจับแบบทางธรรมชาติ เทคนิคการตัดแต่งกิ่ง 1 ครั้ง/เดือน โดยจะตัดแต่ง

ให้แตกกิ่งใหม่ และตัดแต่งกิ่งเลือกเถาที่สมบูรณ์ ใน 1 กิ่งให้ได้ 12 ลูก และควรตัดแต่งกิ่งบ่อย ๆ เนื่องจากจะทำให้ลูกออกเยอะ เป็นต้น

3) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตหอมหัวใหญ่ มีแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ โดยการเลือกพันธุ์ในปลูกหอมหัวใหญ่ คือ พันธุ์ซูเปอร์เร็กซ์ โดยเกษตรกรจะคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ที่มีอัตราการงอกสูง และเหมาะสมกับการเพาะปลูกในพื้นที่ เทคนิคการเพาะปลูกจะใช้น้ำหมักชีวภาพทำเอง ใช้น้ำหมักชีวภาพทำเอง 25 วัน/ครั้ง ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ตัดหญ้า 1 ครั้ง/สัปดาห์ การให้น้ำ 7 วันครั้ง และการสังเกตอาการของพืช และเทคนิคการปลูกหอมหัวใหญ่ ควรปลูกห่างกัน 5-6 นิ้ว ต่อต้น และต้องมีความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดเป็นอย่างมากจึงได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและเสียหายน้อย

4) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ มีแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ โดยการเลือกพันธุ์ที่กลุ่มเกษตรกรใช้ปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ คือ ข้าวไรซ์เบอร์รี่ โดยเกษตรกรจะคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ที่มีอัตราการงอกสูง เพื่อให้ได้ผลผลิตในปริมาณที่มีคุณภาพ เทคนิคการปลูกด้วยระบบอินทรีย์ เน้นในเรื่องของคุณภาพของข้าวความปลอดภัยจากสารเคมีในการเพาะปลูกข้าว เทคนิคการผลิตพ่นน้ำหมักทุก 10-15 วันหลังจากดำนาได้ 15 วันและพ่นน้ำหมักลงในน้ำ 1 ครั้ง/Crop เมื่อข้าวอายุได้ 1 เดือน เทคนิควิธีในการปลูกใช้การปักดำซึ่งจะมีระยะห่าง 30*35 เซนติเมตร หรือ 40*20 เซนติเมตร กอละ 3 ถึง 5 ต้น ก่อนจะนำมาปักจะเพาะกล้าในนาแบบปกติก่อน 1 เดือนจึงจะนำมาปักดำ และเทคนิคการปลูกแบบนาโยนซึ่งจะเพาะกล้าในถาดเพาะก่อนลงปลูก เพาะต้นกล้า 15 วัน แต่เริ่มโยนกล้าอายุ 17 วันจะดีที่สุด ซึ่งการเตรียมต้นกล้าไว้ล่วงหน้าโดยให้พอดีกับช่วงเวลาในการนำไปปลูกก็เพื่อให้ได้ต้นกล้าที่มีคุณภาพดี เป็นต้น

แนวทางที่ 3 การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงด้านการลดต้นทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต จากการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเทคนิคการจัดการดิน และการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านเทคนิคการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทำให้เกษตรกรทราบแนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้กับเกษตรกรแล้ว แต่ยังไม่ทราบว่าสามารถลดต้นทุนได้หรือไม่ หรือมากน้อยเพียงใด ดังนั้นนักวิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการผลิต โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกับต้นทุนการผลิตกับผลผลิตที่ผลิตได้จากปี 2560 เปรียบเทียบกับปี 2561 พบว่า การผลิตของกลุ่มเกษตรกรจากการลดต้นทุนรวมลดลงจากปี 2560 เนื่องจากการตรวจดินทำให้เกษตรกรรู้ถึงสภาพของดินในพื้นที่ทำการเกษตรลดการใช้ปุ๋ยเคมีในส่วนที่ไม่จำเป็น ปรับปรุงธาตุอาหารในส่วนที่ขาด และยังมีปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้นจากปี 2560 นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีมาใช้ในการเกษตรลดลง

อย่างเห็นได้ชัดเจน แต่จะมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการใช้สารอินทรีย์เนื่องจากเกษตรกรลดการใช้สารเคมีและหันมาทำเกษตรแบบอินทรีย์มากขึ้น สรุปค่าประสิทธิภาพได้ดังตารางที่ 5.3 ดังนี้

ตารางที่ 5.3 ค่าประสิทธิภาพของสินค้าเกษตรจังหวัดเชียงใหม่

ชนิดสินค้าเกษตร	ค่าประสิทธิภาพ (ร้อยละ)
1) ลำไย	59.36
2) เสาวรส	73.39
3) หอมหัวใหญ่	42.32
4) ข้าวไรซ์เบอร์รี่	12.74
เฉลี่ย	46.95

ที่มา:จากการวิจัย

จากตารางที่ 5.3 แสดงค่าประสิทธิภาพของสินค้าเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการผลิตร้อยละ 46.95 แยกตามชนิดของสินค้าเกษตร ได้แก่ เสาวรส มีค่าประสิทธิภาพมากที่สุด ร้อยละ 73.39 รองลงมาคือ ลำไย มีค่าประสิทธิภาพร้อยละ 59.36 หอมหัวใหญ่ มีค่าประสิทธิภาพร้อยละ 42.32 และข้าวไรซ์เบอร์รี่ มีค่าประสิทธิภาพร้อยละ 12.74 จะเห็นได้ว่า ลำไย และเสาวรส มียังระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวยาวจะมีค่าประสิทธิภาพมาก เนื่องจากลดค่าใช้จ่าย ค่าพันธุ์พืช ค่าการเตรียมดิน และค่าวัตถุดิบ /วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งจะทำการก่อนการปลูกพืชเพียงครั้งเดียวเท่านั้น

5.4 การวิจัยเพื่อการตรวจสอบและพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน

จากการวิจัยพบว่า กลุ่มเกษตรกรมีความสามารถในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรสากล จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 21 คน พบว่า ผู้ที่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลจำนวน 19 คน (ร้อยละ 90.48) และผู้ที่ไม่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลจำนวน 2 คน (ร้อยละ 9.52) และความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลจะเห็นว่าเหตุผลที่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ ประเด็นเกษตรกรมีความตั้งใจ

และสามารถปฏิบัติได้ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและนำไปปฏิบัติเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.67 ส่วนสินค้าเกษตรอินทรีย์มีราคาที่ดีไม่มีการเปลี่ยนแปลง ดังตารางที่ 5.4 และ ตารางที่ 5.5

ตารางที่ 5.4 การวิเคราะห์สามารถในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลตามจำนวนและร้อยละ

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	19	90.48
ไม่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	2	9.52
รวม	21	100.00

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 5.5 การวิเคราะห์เหตุผลในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลตามจำนวนและร้อยละ

เหตุผล	จำนวน (คน) ก่อนการพัฒนา	จำนวน (คน) หลังการพัฒนา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง
สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล			
1) เกษตรกรมีความตั้งใจและสามารถปฏิบัติได้	6	6	0.00
2) เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและนำไปปฏิบัติ	3	5	16.67
3) สินค้าเกษตรอินทรีย์มีราคาที่ดี	1	1	0.00
สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล			
รวม	10	12	

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 5.6 การวิเคราะห์ผู้ที่ตอบถูกเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เรียงตามจำนวนและร้อยละ

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1. การได้รับพิษจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร รับได้จาก ทางการหายใจทางปากทางผิวหนัง	21	100.00
2. อาหารปลอดภัยจากสารพิษ หมายถึง อาหารที่ไม่มีสารพิษหรือมีในระดับที่ปลอดภัย	21	100.00
3. Global GAP คือมาตรฐานภาคเอกชนสำหรับการผลิตสินค้าเกษตรของกลุ่มผู้ค้าปลีกทั่วโลก	20	95.24
4. วัตถุอันตรายทางการเกษตร ได้แก่ สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช รวมถึงสารควบคุมการเจริญเติบโตของพืช	19	90.48
5. Global GAP ออกมาตรฐานครอบคลุมการผลิตสินค้าเกษตร โดยเกษตรกรต้องมีการพัฒนา 2 ด้านคือ การพัฒนาฟาร์ม และการพัฒนาบุคลากร	17	80.95
6. THAI GAP เป็นมาตรฐานทางการเกษตรที่มุ่งเน้นเรื่องข้าวอย่างเดียว ซึ่งดูแลโดยกรมการข้าว	14	66.67
7. วัตถุชีวภาพ : จุลินทรีย์บางชนิด เช่น แบคทีเรีย ไวรัส, ปาราสิต, เชื้อรา มีประโยชน์ต่อพืช	11	52.38
8. วัสดุทางกายภาพ เช่น กรวด, ดิน, หิน, โลหะ, ไม้, พลาสติก ซึ่งไม่ก่อให้เกิดอันตรายในพืช	10	47.62
9. การที่เกษตรกรไทยนำสินค้าทางการเกษตร ไปจำหน่ายในร้านค้าปลีกในยุโรป จะต้องได้มาตรฐาน Global GAP เสียก่อน	6	28.57
10. การได้รับพิษจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร จะได้รับพิษทางการหายใจเท่านั้น	6	28.57
11. มาตรฐาน GAP คือ มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	1	4.76
12. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง การปฏิบัติเพื่อป้องกัน หรือลดความเสี่ยงของอันตรายที่เกิดขึ้นระหว่างการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลิตผลที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และเหมาะสมต่อการบริโภค	1	0.00

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 5.6 การวิเคราะห์ผู้ที่ตอบถูกเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เรียงตามจำนวนและร้อยละ (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
13. Global GAP ออกมาตรฐานครอบคลุมการผลิตสินค้าเกษตร 3 ประเภท ได้แก่ พืชผล ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ	0	0.00
14. มาตรฐาน ASEAN GAP มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการเชื่อมประสาน มาตรฐานภายในกลุ่มอาเซียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ GAP	0	0.00

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 5.6 หลังการพัฒนาพบว่า ผลการวิเคราะห์ผู้ที่ตอบถูกเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เรียงตามจำนวนและร้อยละจะเห็นว่า การได้รับพิษจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร รับได้จาก ทางการหายใจ ทางปากทางผิวหนัง และอาหารปลอดภัยจากสารพิษ หมายถึง อาหารที่ไม่มีสารพิษหรือมีในระดับที่ปลอดภัยตอบถูกจำนวน 21 คน (ร้อยละ 100.00) รองลงมาคือ Global GAP คือมาตรฐานภาคเอกชนสำหรับการผลิตสินค้าเกษตรของกลุ่มผู้ค้าปลีกทั่วโลก ตอบถูกจำนวน 20 คน (ร้อยละ 95.24) วัตถุอันตรายทางการเกษตร ได้แก่ สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช รวมถึงสารควบคุมการเจริญเติบโตของพืช ตอบถูกจำนวน 19 คน (ร้อยละ 90.48) Global GAP ออกมาตรฐานครอบคลุมการผลิตสินค้าเกษตร โดยเกษตรกรต้องมีการพัฒนา 2 ด้านคือ การพัฒนาฟาร์ม และการพัฒนานุเคราะห์ ตอบถูกจำนวน 17 คน (ร้อยละ 80.95) THAI GAP เป็นมาตรฐานทางการเกษตรที่มุ่งเน้นเรื่องข้าวอย่างเดียว ซึ่งดูแลโดยกรมการข้าว ตอบถูกจำนวน 14 คน (ร้อยละ 66.67) วัตถุชีวภาพ : จุลินทรีย์บางชนิด เช่น แบคทีเรีย ไวรัส ปราสิต เชื้อรา มีประโยชน์ต่อพืช ตอบถูกจำนวน 11 คน (ร้อยละ 52.38) วัสดุทางกายภาพ เช่น กรวด ดิน หิน โลหะ ไม้ พลาสติก ซึ่งไม่ก่อให้เกิดอันตรายในพืช ตอบถูกจำนวน 10 คน (ร้อยละ 47.62) การได้รับพิษจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร จะได้รับพิษทางการหายใจเท่านั้น และการที่เกษตรกรไทยนำสินค้าทางการเกษตร ไปจำหน่ายในร้านค้าปลีกในยุโรป จะต้องได้มาตรฐาน Global GAP เสียก่อน ตอบถูกจำนวน 6 คน (ร้อยละ 28.57) มาตรฐาน GAP คือ มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตอบถูกจำนวน 1 คน (ร้อยละ 4.76) และ Global GAP ออกมาตรฐานครอบคลุมการผลิตสินค้าเกษตร 3 ประเภท ได้แก่ พืชผล ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง การปฏิบัติเพื่อป้องกัน หรือลดความเสี่ยงของอันตรายที่เกิดขึ้นระหว่างการทำเกษตร เพื่อให้ได้ผลิตผลที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และเหมาะสมต่อการบริโภค และมาตรฐาน ASEAN GAP

มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการเชื่อมประสานมาตรฐานภายในกลุ่มอาเซียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ GAP ไม่มีผู้ที่ตอบถูกในประเด็นนี้

ตารางที่ 5.7 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)

ประเด็น	จำนวน(คน)		ร้อยละการเปลี่ยนแปลง
	ก่อน	หลัง	
1. การได้รับพิษจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร รับได้จาก ทางหายใจ ทางปากทางผิวหนัง	21	21	0
2. อาหารปลอดภัยจากสารพิษ หมายถึง อาหารที่ ไม่มีสารพิษหรือมีในระดับที่ปลอดภัย	21	21	0
3. วัตถุอันตรายทางการเกษตร ได้แก่ สารป้องกัน และกำจัดศัตรูพืช รวมถึงสารควบคุมการ เจริญเติบโตของพืช	19	19	0
4. Global GAP คือมาตรฐานภาคเอกชนสำหรับการ การผลิตสินค้าเกษตรของกลุ่มผู้ค้าปลีกทั่วโลก	17	20	14.29
5. Global GAP ออกมาตรฐานครอบคลุมการผลิต สินค้าเกษตร โดยเกษตรกรต้องมีการพัฒนา 2 ด้าน คือ การพัฒนาฟาร์ม และการพัฒนาบุคลากร	17	17	-
6. วัตถุชีวภาพ : จุลินทรีย์บางชนิด เช่น แบคทีเรีย ไวรัส,พาราสิต,เชื้อรา มีประโยชน์ต่อพืช	13	11	-9.52
7. THAI GAP เป็นมาตรฐานทางการเกษตรที่ มุ่งเน้นเรื่องข้าวอย่างเดียว ซึ่งดูแลโดยกรมการข้าว	13	14	4.76
8. วัสดุทางกายภาพ เช่น กรวด, ดิน, หิน, โลหะ, ไม้, พลาสติก ซึ่งไม่ก่อให้เกิดอันตรายในพืช	9	10	4.76
9. การที่เกษตรกรไทยนำสินค้าทางการเกษตรไป จำหน่ายในร้านค้าปลีกในยุโรปจะต้องได้ มาตรฐาน Global GAP เสียก่อน	5	6	4.76
10. การได้รับพิษจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร จะได้รับพิษทางการหายใจเท่านั้น	4	6	9.52

ตารางที่ 5.7 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน(คน)		ร้อยละการเปลี่ยนแปลง
	ก่อน	หลัง	
11. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง การปฏิบัติเพื่อป้องกัน หรือลดความเสี่ยงของอันตรายที่เกิดขึ้นระหว่างการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และเหมาะสมต่อการบริโภค	1	1	0
12. Global GAP ออกมาตรฐานครอบคลุมการผลิตสินค้าเกษตร 3 ประเภท ได้แก่ พืชผล ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ	0	0	0
13. มาตรฐาน GAP คือ มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	0	1	4.76
14. มาตรฐาน ASEAN GAP มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการเชื่อมประสานมาตรฐานภายในกลุ่มอาเซียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ GAP	0	0	0
เฉลี่ยรวม			2.38

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 5.7 การวิเคราะห์เรื่องความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) พบว่า การได้รับพิษจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร รับได้จาก ทางหายใจ ทางปากทางผิวหนัง และอาหารปลอดภัยจากสารพิษ หมายถึง อาหารที่ไม่มีสารพิษหรือมีในระดับที่ปลอดภัย จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 0.00 ซึ่งเท่ากันทั้งก่อนและหลังการพัฒนา วัตถุอันตรายทางการเกษตร ได้แก่ สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช รวมถึงสารควบคุมการเจริญเติบโตของพืช จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 0.00 ซึ่งเท่ากันทั้งก่อนและหลังการพัฒนา Global GAP คือมาตรฐานภาคเอกชนสำหรับการผลิตสินค้าเกษตรของกลุ่มผู้ค้าปลีกทั่วโลก จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 95.24 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 14.28 หลังการพัฒนา Global GAP ออกมาตรฐานครอบคลุมการผลิตสินค้า โดยเกษตรกรต้องมีการพัฒนา 2 ด้าน คือ การพัฒนาฟาร์มและการพัฒนาบุคลากร จำนวนผู้

ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 0.00 ซึ่งเท่ากันทั้งก่อนและหลังการพัฒนา วัตถุประสงค์ : จุลินทรีย์บางชนิด เช่น แบคทีเรีย ไวรัส ปาราสิต เชื้อรา มีประโยชน์ต่อพืช จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 47.62 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 9.52 หลังการพัฒนา THAI GAP เป็นมาตรฐานทางการเกษตรที่มุ่งเน้นเรื่องข้าวอย่างเดียว ซึ่งดูแลโดยกรมการข้าว จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.76 หลังการพัฒนา วัตถุประสงค์ทางกายภาพ เช่น กรวด ดิน หิน โลหะ ไม้ พลาสติก ซึ่งไม่ก่อให้เกิดอันตรายในพืช จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 47.62 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.76 หลังการพัฒนา การที่เกษตรกรไทยนำสินค้าทางการเกษตรไปจำหน่ายร้านค้าปลีกในยุโรปจะต้องได้มาตรฐาน Global GAP เสียก่อน จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.76 หลังการพัฒนา การได้รับพิจารณาวัตถุดิบทางการเกษตร จะได้รับพิษทางการหายใจเท่านั้น จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.76 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 9.52 หลังการพัฒนา การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง การปฏิบัติเพื่อป้องกัน หรือลดความเสี่ยงของอันตรายที่เกิดขึ้นระหว่างการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และเหมาะสมต่อการบริโภค จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.00 ซึ่งเท่ากันทั้งก่อนและหลังการพัฒนา มาตรฐาน GAP คือ มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.76 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.76 หลังการพัฒนา Global GAP ออกมาตรฐานครอบคลุมการผลิตสินค้าเกษตร 3 ประเภท ได้แก่ พืชผล ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำและมาตรฐาน ASEAN GAP มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการเชื่อมประสานมาตรฐานภายในกลุ่มอาเซียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ GAP ไม่มีผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ คิดเป็นร้อยละ 0.00 ซึ่งเท่ากันทั้งก่อนและหลังการพัฒนา ทั้งนี้กิจกรรมการพัฒนาด้าน “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี(GAP)” เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.38

จากข้อมูลผลการประเมินข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรหลังเข้าอบรมการพัฒนาด้าน “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)” ระดับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ได้แก่

1) เหตุผลที่เกษตรกรสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ เกษตรกรมีความตั้งใจและสามารถปฏิบัติได้ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและนำไปปฏิบัติ และสินค้าเกษตรอินทรีย์มีราคาที่ดี และสามารถจัดฟาร์มให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 100.00

2) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การได้รับพิษจากวัตถุดิบทางการเกษตร รับได้จากทางการหายใจ ทางปาก ทางผิวหนัง คิดเป็นร้อยละ 100.00

3) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น อาหารปลอดภัยจากสารพิษ หมายถึง อาหารที่ไม่มีสารพิษ หรือมีในระดับที่ปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 100.00

4) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น Global GAP คือมาตรฐานภาคเอกชนสำหรับการผลิตสินค้า เกษตรของกลุ่มผู้ค้าปลีกทั่วโลก คิดเป็นร้อยละ 95.24

5) หลังการพัฒนา เกษตรกรสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล เกษตรกรมีความมั่นใจที่จะพัฒนาระบบการผลิตสินค้าเกษตรให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 90.48

6) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น วัตถุอันตรายทางการเกษตร ได้แก่ สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช รวมถึงสารควบคุมการเจริญเติบโตของพืช คิดเป็นร้อยละ 90.48

7) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น Global GAP ออกมาตรฐานครอบคลุมการผลิตสินค้าเกษตร โดยเกษตรกรต้องมีการพัฒนา 2 ด้านคือ การพัฒนาฟาร์ม และการพัฒนาบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 80.95

8) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น THAI GAP เป็นมาตรฐานทางการเกษตรที่มุ่งเน้นเรื่องข้าวอย่างเดียว ซึ่งดูแลโดยกรมการข้าว คิดเป็นร้อยละ 66.67

9) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น วัตถุชีวภาพ : จุลินทรีย์บางชนิด เช่น แบคทีเรีย ไวรัส พาราสิต เชื้อรา มีประโยชน์ต่อพืช คิดเป็นร้อยละ 52.38

ส่วนประเด็นที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและยังปฏิบัติได้ไม่ดี ได้แก่

1) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น วัสดุทางกายภาพ เช่น กรวด ดิน หิน โลหะ ไม้ พลาสติก ซึ่งไม่ก่อให้เกิดอันตรายในพืช คิดเป็นร้อยละ 47.62

2) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การได้รับพิษจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร จะได้รับพิษทางการหายใจเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 28.57

3) เกษตรกรเข้าใจในการที่เกษตรกรไทยนำสินค้าทางการเกษตร ไปจำหน่ายในร้านค้าปลีกในยุโรป จะต้องได้มาตรฐาน Global GAP เสียก่อน คิดเป็นร้อยละ 28.57

3) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น มาตรฐาน GAP คือ มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี คิดเป็นร้อยละ 4.76

4) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น Global GAP ออกมาตรฐานครอบคลุมการผลิตสินค้าเกษตร 3 ประเภท ได้แก่ พืชผล ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ คิดเป็นร้อยละ 4.76

และโดยเฉพาะ 4) เกษตรกรยังไม่เข้าใจใน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง การปฏิบัติเพื่อป้องกัน หรือลดความเสี่ยงของอันตรายที่เกิดขึ้นระหว่างการทำเกษตร เพื่อให้ได้

ผลิตผลที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และเหมาะสมต่อการบริโภค และมาตรฐาน ASEAN GAP มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการเชื่อมประสานมาตรฐานภายในกลุ่มอาเซียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ GAP

5.5 การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน

การวิจัยได้ทำการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น 4 แนวทาง ได้แก่

1) ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ

จากการวิจัยพบว่า กลุ่มเกษตรกรมีความสามารถในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ร้อยละ 94.12) และผู้ที่ไม่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ร้อยละ 5.88) เหตุผลที่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ สามารถดำเนินตามหลักเกณฑ์ และไม่มีการใช้สารเคมีในการผลิต เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.09 รองลงมา คือ ผ่านการอบรมในการพัฒนาภาคการเกษตร และสามารถนำมีความรู้ไปปฏิบัติได้ ส่วนเหตุผลที่ไม่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ ยังคงต้องใช้สารเคมีบางส่วน รายละเอียดดังตารางที่ 5.8 และ ตารางที่ 5.9

ตารางที่ 5.8 การวิเคราะห์สามารถในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลตามจำนวนและร้อยละ

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	16	94.12
ไม่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	1	5.88
รวม	17	100.00

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 5.9 การวิเคราะห์เหตุผลในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล
ตามจำนวนและร้อยละ

เหตุผล	จำนวน (คน) ก่อนการพัฒนา	จำนวน (คน) หลังการพัฒนา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง
สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐาน เกษตรอินทรีย์สากล			
1) สามารถดำเนินตามหลักเกณฑ์ และไม่มี การใช้สารเคมีใน การผลิต	4	5	9.09
2) ผ่านการอบรมในการพัฒนาภาค การเกษตร และสามารถนำมีความรู้ไป ปฏิบัติได้	5	5	0.00
ไม่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐาน เกษตรอินทรีย์สากล			
1) ยังคงต้องใช้สารเคมีบางส่วน	2	1	-9.09
รวม	11	9	

ที่มา: จากการวิจัย

2) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล

จากการวิจัยพบว่า กลุ่มเกษตรกรมีความสามารถในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ร้อยละ 93.75) และผู้ที่ไม่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ร้อยละ 6.25) เหตุผลที่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ มีความรู้ความเข้าใจในการทำมาตรฐานจากการฝึกอบรม และปฏิบัติตาม เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.39 รองลงมาคือ ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญในเรื่องของสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.39 ส่วนเหตุผลที่ไม่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ พื้นที่ทำการเกษตรเป็นพื้นที่ปลายน้ำ เนื่องจากใช้แหล่งน้ำจากลำธารซึ่งต้นน้ำและแปลงที่ล้อมรอบมีการใช้สารเคมี เช่น ยาฆ่าแมลง รายละเอียดดังตารางที่ 5.10 และ ตารางที่ 5.11

ตารางที่ 5.10 การวิเคราะห์สามารถในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล
ตามจำนวนและร้อยละ

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	15	93.75
ไม่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	1	6.25
รวม	16	100.00

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 5.11 การวิเคราะห์เหตุผลในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล
ตามจำนวนและร้อยละ

เหตุผล	จำนวน (คน) ก่อนการพัฒนา	จำนวน (คน) หลังการพัฒนา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง
สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐาน เกษตรอินทรีย์สากล			
1) มีความรู้ความเข้าใจในการทำ มาตรฐานจากการฝึกอบรม และปฏิบัติ ตาม	5	7	15.39
2) ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญในเรื่อง ของสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค	3	5	15.39
ไม่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล			
1) พื้นที่ทำการเกษตรเป็นพื้นที่ปลายน้ำ เนื่องจากใช้แหล่งน้ำจากลำธารซึ่งต้น น้ำและแปลงที่ล้อมรอบมีการใช้ สารเคมี เช่น ยาฆ่าแมลง	1	1	0.00
รวม	9	13	

ที่มา: จากการวิจัย

3) ระบบการรับรองเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)

จากการวิจัยพบว่า กลุ่มเกษตรกรมีความสามารถในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล พบว่า ผู้ที่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ร้อยละ 81.82) และผู้ที่ไม่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ร้อยละ 18.18) เหตุผลที่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ ทำเกษตรอินทรีย์ปลอดภัยกับผู้ผลิตและกับผู้บริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.77 รองลงมา คือ สามารถปฏิบัติในระบบอินทรีย์ได้ ผ่านการอบรมและนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริง และต้องการยกระดับสินค้าเกษตร รายละเอียดดังตารางที่ 5.12 และ ตารางที่ 5.13

ตารางที่ 5.12 การวิเคราะห์ความสามารถในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลตามจำนวนและร้อยละ

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	18	81.82
ไม่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	4	18.18
รวม	22	100.00

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 5.13 การวิเคราะห์เหตุผลในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลตามจำนวนและร้อยละ

เหตุผล	จำนวน (คน) ก่อนการพัฒนา	จำนวน (คน) หลังการพัฒนา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง
สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล			
1) ทำเกษตรอินทรีย์ปลอดภัยกับผู้ผลิตและกับผู้บริโภค	1	5	30.77
2) สามารถปฏิบัติในระบบอินทรีย์ได้	4	4	0.00

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 5.13 การวิเคราะห์เหตุผลในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล
ตามจำนวนและร้อยละ (ต่อ)

เหตุผล	จำนวน (คน) ก่อนการพัฒนา	จำนวน (คน) หลังการพัฒนา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง
3) ผ่านการอบรมและนำความรู้ที่ได้ไป ปฏิบัติจริง	3	3	0.00
4) ต้องการยกระดับสินค้าเกษตร	1	1	0.00
รวม	9	13	

ที่มา: จากการวิจัย

4) การจัดทำปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี

จากการวิจัย พบว่า กลุ่มเกษตรกรมีความสามารถในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล พบว่า มีผู้ที่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (ร้อยละ 86.36) และผู้ที่ไม่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ (ร้อยละ 13.64) เหตุผลที่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.67 และเกษตรกรมีความตั้งใจและมีความสามารถเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.67 ส่วนเหตุผลที่ไม่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ เกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์แดงโม F-1 และเกษตรกรยังต้องพึ่งสารเคมีในการผลิต รายละเอียดดังตารางที่ 5.14 และ ตารางที่ 5.15

ตารางที่ 5.14 การวิเคราะห์ความสามารถในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล
ตามจำนวนและร้อยละ

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	19	86.36
ไม่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	3	13.64
รวม	22	100.00

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 5.15 การวิเคราะห์เหตุผลในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล
ตามจำนวนและร้อยละ

เหตุผล	จำนวน (คน) ก่อนการพัฒนา	จำนวน (คน) หลังการพัฒนา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง
สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐาน เกษตรอินทรีย์สากล			
1) เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการ นำไปปฏิบัติ	4	8	26.67
2) เกษตรกรมีความตั้งใจและมีความสามารถ	4	5	6.67
ไม่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐาน เกษตรอินทรีย์สากล			
1) เกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์แดงโม F-1	1	1	10.00
2) เกษตรกรยังต้องพึ่งสารเคมีในการผลิต	1	1	10.00
รวม	10	15	100.00

ที่มา: จากการวิจัย

5.6 การวิจัยเพื่อพัฒนาและต่อยอดสินค้าเกษตรในชุมชนสู่ระบบอาหารปลอดภัยภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

นักวิจัยได้ทำอบรมเพิ่มพูนศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร ในประเด็น“การจัดทำระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS)” ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ ความหมายระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS) ข้อดีของการจัดทำระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS) เกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของกลุ่มเกษตรกร กระบวนการพัฒนาระบบควบคุมภายใน มี 5 ขั้นตอน 1) การประเมินศักยภาพและความพร้อมเบื้องต้นของกลุ่มเกษตรกร 2) การจัดทำระบบเอกสารระบบควบคุมภายในของกลุ่ม 3) การทดลองใช้เอกสารคู่มือระบบควบคุมภายในของกลุ่ม 4) การประเมินระบบควบคุมภายใน 5) การตรวจประเมินเบื้องต้น และการเตรียมระบบเอกสารเพื่อขอการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ตารางที่ 5.16 การวิเคราะห์สามารถในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล
ตามจำนวนและร้อยละ

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	23	92.00
ไม่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	2	8.00
รวม	25	100.00

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 5.16 การพัฒนาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลจำนวน 23 คน (ร้อยละ 92.00) และผู้ที่ไม่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลจำนวน 2 คน (ร้อยละ 8.00)

ตารางที่ 5.17 การวิเคราะห์เหตุผลในการปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล
ตามจำนวนและร้อยละ

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล		
1) ผ่านการอบรมเกษตรอินทรีย์และนำไปปฏิบัติ	6	46.15
2) ลดการใช้สารเคมี เน้นมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	5	38.46
3) มีความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค	1	7.69
ไม่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล		
1) เกษตรใช้เมล็ดแต่งโม F-1 ในการปลูก	1	7.69
รวม	13	100.00

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 5.33 การพัฒนาพบว่า เหตุผลที่เกษตรกรส่วนใหญ่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ ผ่านการอบรมเกษตรอินทรีย์และนำไปปฏิบัติ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 46.15) รองลงมาคือ ลดการใช้สารเคมี เน้นมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 38.46) และมีความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค จำนวน 1 คน (ร้อยละ 7.69) ส่วน

เหตุผลที่ไม่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ เกษตรใช้เมล็ดแต่งโม F-1 ในการปลูก จำนวน 1 คน (ร้อยละ 7.69)

ตารางที่ 5.18 การวิเคราะห์ผู้ที่ตอบถูกต้องเรื่องความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามการจัดทำระบบควบคุมภายใน (ICS) เรียงตามจำนวนและร้อยละ

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1. ตามมาตรฐานของระบบควบคุมภายใน สมาชิกของกลุ่มจะต้องได้รับการอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับระบบควบคุมภายในของการรับรองมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์	25	100.00
2. ระบบควบคุมภายใน (ICS) มีเงื่อนไขที่สำคัญข้อหนึ่งคือ การจัดทำเอกสารและการควบคุมการบันทึก	25	100.00
3. ระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS) เป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล สอดคล้องตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขของหน่วยรับรอง	25	100.00
4. ICS เป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล	25	100.00
5. ผลการตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายใน มีระดับ คือ ไม่รับรอง รับรองแบบไม่มีเงื่อนไข และรับรองแบบมีเงื่อนไข	24	96.00
6. ICS จำเป็นจะต้องมีการประเมินศักยภาพด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม	23	92.00
7. การประเมินประสิทธิภาพของระบบควบคุมภายใน (ICS) ต้องดำเนินการอย่างครบถ้วน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	23	92.00
8. ตามมาตรฐานของระบบควบคุมภายใน สมาชิกของกลุ่มไม่จำเป็นต้องอ่านออกเขียนได้ แต่ต้องผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล	20	80.00
9. ผลการพิจารณาการรับรองของคณะกรรมการรับรองระบบควบคุมภายใน มี 2 ลักษณะคือ รับรอง และ ไม่รับรอง	15	60.00

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 5.18 การวิเคราะห์ผู้ที่ตอบถูกต้องเรื่องความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามการจัดทำระบบควบคุมภายใน (ICS) เรียงตามจำนวนและร้อยละ (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
10. ระบบควบคุมภายในเป็นระบบที่ใช้สำหรับการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรรายย่อยในการตรวจรับรองโดยหน่วยงานอิสระ	14	56.00
11. ICS ช่วยให้หน่วยงานที่ได้รับการรับรองสามารถให้การรับรองแก่เกษตรกรที่หลายราย	14	56.00
12. เกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของกลุ่มเกษตรกร กรณีการผลิตพืชอินทรีย์ ต้องมีสมาชิกอย่างน้อย 5 ราย	14	56.00
13. การประเมินประสิทธิภาพของระบบควบคุมภายในต้องดำเนินการอย่างครบถ้วนอย่างน้อยปีละ 2-3 ครั้ง	11	44.00
14. การตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายในจะทำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	9	36.00
15. แบบฟอร์มหรือแบบบันทึกต่างๆต้องจัดเก็บไว้อย่างน้อย 1 ปี	7	28.00
16. ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาระบบควบคุมภายใน (ICS) การจัดทำระบบเอกสารระบบควบคุมภายในของกลุ่ม → การประเมินศักยภาพและความพร้อมเบื้องต้นของกลุ่มเกษตรกร → การทดลองใช้เอกสารคู่มือระบบควบคุมภายในของกลุ่ม → การประเมินระบบควบคุมภายใน → การตรวจประเมินเบื้องต้น	6	24.00
17. ข้อดีของการจัดทำระบบควบคุมภายใน ช่วยให้เกษตรกรสามารถขายผลผลิตให้ได้ผลกำไรที่สูงกว่าท้องตลาดโดยทั่วไป	3	12.00

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 5.18 การวิเคราะห์ผู้ที่ตอบถูกต้องเรื่องความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามการจัดทำระบบควบคุมภายใน(ICS) เรียงตามจำนวนและร้อยละจะเห็นว่า ตามมาตรฐานของระบบควบคุมภายใน สมาชิกของกลุ่มจะต้องได้รับการอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับระบบควบคุมภายในของการรับรองมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ ระบบควบคุมภายใน(ICS)มีเงื่อนไขที่สำคัญข้อหนึ่งคือ การจัดทำเอกสารและการควบคุมการบันทึก ระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS) เป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้บริหารจัดการกลุ่ม

เกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล สอดคล้องตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขของหน่วยรับรอง ICS เป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล ตอบถูกจำนวน 25 คน (ร้อยละ 100.00) รองลงมาคือ ผลการตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายใน มีระดับ คือ ไม่รับรอง รับรองแบบไม่มีเงื่อนไข และรับรองแบบมีเงื่อนไข ตอบถูกจำนวน 24 คน (ร้อยละ 96.00) ICS ช่วยให้หน่วยงานที่ได้รับการรับรองสามารถให้การรับรองแก่เกษตรกรที่ละหลายราย ตอบถูกจำนวน 24 คน (ร้อยละ 96.00) ICS จำเป็นจะต้องมีการประเมินศักยภาพด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การประเมินประสิทธิภาพของระบบควบคุมภายใน (ICS) ต้องดำเนินการอย่างครบถ้วน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ตอบถูกจำนวน 23 คน (ร้อยละ 92.00) ตามมาตรฐานของระบบควบคุมภายใน สมาชิกของกลุ่มไม่จำเป็นต้องอ่านออกเขียนได้ แต่ต้องผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล ตอบถูกจำนวน 20 คน (ร้อยละ 80.00) ผลการพิจารณาการรับรองของคณะกรรมการรับรองระบบควบคุมภายใน มี 2 ลักษณะคือ รับรอง และ ไม่รับรอง ตอบถูกจำนวน 15 คน (ร้อยละ 60.00) ระบบควบคุมภายในเป็นระบบที่ใช้สำหรับการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรรายย่อยในการตรวจรับรองโดยหน่วยงานอิสระ ตอบถูกจำนวน 14 คน (ร้อยละ 56.00) เกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของกลุ่มเกษตรกร กรณีการผลิตพืชอินทรีย์ ต้องมีสมาชิกอย่างน้อย 5 ราย ตอบถูกจำนวน 14 คน (ร้อยละ 56.00) การประเมินประสิทธิภาพของระบบควบคุมภายในต้องดำเนินการอย่างครบถ้วนอย่างน้อยปีละ 2-3 ครั้ง ราย ตอบถูกจำนวน 11 คน (ร้อยละ 44.00) การตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายในจะทำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ตอบถูกจำนวน 9 คน (ร้อยละ 36.00) แบบฟอร์มหรือแบบบันทึกต่างๆต้องจัดเก็บไว้อย่างน้อย 1 ปี ตอบถูกจำนวน 7 คน (ร้อยละ 28.00) ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาระบบควบคุมภายใน (ICS) การจัดทำระบบเอกสารระบบควบคุมภายในของกลุ่ม ผู้ การประเมินศักยภาพและความพร้อมเบื้องต้นของกลุ่มเกษตรกร ผู้ การทดลองใช้เอกสารคู่มือระบบควบคุมภายในของกลุ่ม ผู้ การประเมินระบบควบคุมภายใน ผู้ การตรวจประเมินเบื้องต้น ตอบถูกจำนวน 6 คน (ร้อยละ 24.00) และข้อดีของการจัดทำระบบควบคุมภายใน ช่วยให้เกษตรกรสามารถขายผลผลิตให้ได้ผลกำไรที่สูงกว่าท้องตลาดโดยทั่วไป ตอบถูกจำนวน 3 คน (ร้อยละ 12.00)

ตารางที่ 5.19 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำระบบควบคุมภายใน (ICS)

ประเด็น	จำนวน(คน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อน	หลัง	
1. ผลการตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายใน มีระดับ คือ ไม่รับรอง รับรองแบบไม่มีเงื่อนไข และรับรองแบบมีเงื่อนไข	25	24	-4.00
2. ตามมาตรฐานของระบบควบคุมภายใน สมาชิกของกลุ่มจะต้องได้รับการอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับระบบควบคุมภายในของการรับรองมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์	25	25	0
3. ICS เป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล	24	25	4.00
4. ระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS) เป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล สอดคล้องตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขของหน่วยรับรอง	23	25	8.00
5. การประเมินประสิทธิภาพของระบบควบคุมภายใน (ICS) ต้องดำเนินการอย่างครบถ้วน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	23	23	0
6. ระบบควบคุมภายใน(ICS)มีเงื่อนไขที่สำคัญข้อหนึ่งคือ การจัดทำเอกสารและการควบคุมการบันทึก	23	25	8.00
7. ICS จำเป็นจะต้องมีการประเมินศักยภาพด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม	22	23	4
8. ICS ช่วยให้หน่วยงานที่ได้รับการรับรองสามารถให้การรับรองแก่เกษตรกรที่หลายราย	20	24	16

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 5.19 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำระบบควบคุมภายใน (ICS) (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน(คน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อน	หลัง	
9. ตามมาตรฐานของระบบควบคุมภายใน สมาชิกของกลุ่มไม่จำเป็นต้องอ่านออกเขียนได้ แต่ต้องผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล	18	20	8.00
10. เกษตรกรพิจารณาคุณสมบัติของกลุ่มเกษตรกร กรณีการผลิตพืชอินทรีย์ ต้องมีสมาชิกอย่างน้อย 5 ราย	15	14	-4.00
11. ระบบควบคุมภายในเป็นระบบที่ใช้สำหรับการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรรายย่อยในการตรวจรับรองโดยหน่วยงานอิสระ	15	14	-4
12. ผลการพิจารณาการรับรองของคณะกรรมการรับรองระบบควบคุมภายใน มี 2 ลักษณะคือ รับรอง และ ไม่รับรอง	12	15	12
13. การประเมินประสิทธิภาพของระบบควบคุมภายในต้องดำเนินการอย่างครบถ้วนอย่างน้อยปีละ 2-3 ครั้ง	10	11	4.00
14. แบบฟอร์มหรือแบบบันทึกต่างๆต้องจัดเก็บไว้อย่างน้อย 1 ปี	10	7	-12
15. การตรวจสอบและกระบวนการรับรองภายในจะทำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	7	9	8.00

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 5.19 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำระบบควบคุมภายใน (ICS) (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน(คน)		การเปลี่ยนแปลง (%)
	ก่อน	หลัง	
16. ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาระบบควบคุมภายใน (ICS) การจัดทำระบบเอกสารระบบควบคุมภายในของกลุ่ม → การประเมินศักยภาพและความพร้อมเบื้องต้นของกลุ่มเกษตรกร → การทดลองใช้เอกสารคู่มือระบบควบคุมภายในของกลุ่ม → การประเมินระบบควบคุมภายใน → การตรวจประเมินเบื้องต้น	4	6	8.00
17. ข้อดีของการจัดทำระบบควบคุมภายใน ช่วย ให้เกษตรกรสามารถขายผลผลิตให้ได้ผลกำไรที่ สูงกว่าท้องตลาดโดยทั่วไป	3	3	0
เฉลี่ยรวม			3.29

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 5.19 แสดงผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำระบบควบคุมภายใน (ICS) จะเห็นได้ว่า ผลการตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายใน มีระดับ คือ ไม่รับรอง รับรองแบบไม่มีเงื่อนไข และรับรองแบบมีเงื่อนไข จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 96.00 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.00 หลังการพัฒนา ตามมาตรฐานของระบบควบคุมภายใน สมาชิกของกลุ่มจะต้องได้รับการอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับระบบควบคุมภายในของการรับรองมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 0.00 ซึ่งเท่ากันทั้งก่อนและหลังการพัฒนา ICS เป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.00 หลังการพัฒนา ระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS) เป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล สอดคล้องตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขของหน่วยรับรอง คิดเป็นร้อยละ 0.00 ซึ่งเท่ากันทั้งก่อนและหลังการพัฒนา การประเมินประสิทธิภาพของระบบ

ควบคุมภายใน (ICS) ต้องดำเนินการอย่างครบถ้วน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 0.00 ซึ่งเท่ากันทั้งก่อนและหลังการพัฒนา ระบบควบคุมภายใน (ICS) มีเงื่อนไขที่สำคัญข้อหนึ่งคือ การจัดทำเอกสารและการควบคุมการบันทึก จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 8.00 หลังการพัฒนา ICS จำเป็นจะต้องมีการประเมินศักยภาพด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 92.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.00 หลังการพัฒนา ICS ช่วยให้หน่วยงานที่ได้รับการรับรองสามารถให้การรับรองแก่เกษตรกรที่ละหลายราย จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 96.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 16.00 หลังการพัฒนา ตามมาตรฐานของระบบควบคุมภายใน สมาชิกของกลุ่มไม่จำเป็นต้องอ่านออกเขียนได้ แต่ต้องผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 8.00 หลังการพัฒนา เกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของกลุ่มเกษตรกร กรณีการผลิตพืชอินทรีย์ ต้องมีสมาชิกอย่างน้อย 5 ราย จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.00 หลังการพัฒนา ระบบควบคุมภายในเป็นระบบที่ใช้สำหรับการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรรายย่อยในการตรวจรับรองโดยหน่วยงานอิสระ จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.00 หลังการพัฒนา ผลการพิจารณาการรับรองของคณะกรรมการรับรองระบบควบคุมภายใน มี 2 ลักษณะคือ รับรอง และ ไม่รับรอง จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 16.00 หลังการพัฒนา การประเมินประสิทธิภาพของระบบควบคุมภายในต้องดำเนินการอย่างครบถ้วนอย่างน้อยปีละ 2-3 ครั้ง จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 4.00 หลังการพัฒนา แบบฟอร์มหรือแบบบันทึกต่างๆต้องจัดเก็บไว้อย่างน้อย 1 ปี จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 ซึ่งลดลงจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 12.00 หลังการพัฒนา การตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายในจะทำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 8.00 หลังการพัฒนา ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาระบบควบคุมภายใน (ICS) การจัดทำระบบเอกสารระบบควบคุมภายในของกลุ่ม ผู้ การประเมินศักยภาพและความพร้อมเบื้องต้นของกลุ่มเกษตรกร ผู้ การทดลองใช้เอกสารคู่มือระบบควบคุมภายในของกลุ่ม ผู้ การประเมินระบบควบคุมภายใน ผู้ การตรวจประเมินเบื้องต้น นี้ จำนวน 6 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 8.00 หลังการพัฒนา ข้อดีของการจัดทำระบบควบคุมภายในช่วยให้เกษตรกรสามารถขายผลผลิตให้ได้ผลกำไรที่สูงกว่าท้องตลาด

โดยทั่วไป จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนี้ จำนวน 3 คน ซึ่งเท่ากันทั้งก่อนและหลังการพัฒนา ทั้งนี้ กิจกรรมการพัฒนาในด้าน “การปฏิบัติตามการจัดทำระบบควบคุมภายใน(ICS)” เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.29

จากข้อมูลผลการประเมินข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรหลังการพัฒนา “การปฏิบัติตามการจัดทำระบบควบคุมภายใน(ICS)” เกษตรกรมีระดับการจัดทำระบบควบคุมภายใน (ICS) ที่ดี ได้แก่

- 1) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ตามมาตรฐานของระบบควบคุมภายใน สมาชิกของกลุ่ม จะต้องได้รับการอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับระบบควบคุมภายในของการรับรองมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 100.00
- 2) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบควบคุมภายใน(ICS) มีเงื่อนไขที่สำคัญข้อหนึ่งคือ การจัดทำเอกสารและการควบคุมการบันทึก คิดเป็นร้อยละ 100.00
- 3) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบควบคุมภายใน (INTERNAL CONTROL SYSTEM : ICS) เป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ตามมาตรฐานสากล สอดคล้องตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขของหน่วยรับรอง คิดเป็นร้อยละ 100.00
- 4) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ICS เป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล คิดเป็นร้อยละ 100.00
- 5) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลการตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายใน มี 3 ระดับ คือ ไม่รับรอง รับรองแบบไม่มีเงื่อนไข และรับรองแบบมีเงื่อนไข คิดเป็นร้อยละ 100.00
- 6) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ICS ช่วยให้หน่วยงานที่ได้รับการรับรองสามารถให้การรับรองแก่เกษตรกรที่หลายราย คิดเป็นร้อยละ 96.00
- 7) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล คิดเป็นร้อยละ 92.00 เพิ่มขึ้นจากเดิม เกษตรกรสามารถนำระบบการจัดการภายในไปใช้จัดการระบบฟาร์มของกลุ่ม เพื่อพัฒนานาศักยภาพของกลุ่มได้
- 8) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ICS จำเป็นจะต้องมีการประเมินศักยภาพด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 92.00
- 9) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การประเมินประสิทธิภาพของระบบควบคุมภายใน (ICS) ต้องดำเนินการอย่างครบถ้วน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 92.00

10) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ตามมาตรฐานของระบบควบคุมภายใน สมาชิกของกลุ่มไม่จำเป็นต้องอ่านออกเขียนได้ แต่ต้องผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล คิดเป็นร้อยละ 80.00

11) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลการพิจารณาการรับรองของคณะกรรมการรับรองระบบควบคุมภายใน มี 2 ลักษณะคือ รับรอง และ ไม่รับรอง คิดเป็นร้อยละ 60.00

12) เกษตรกรส่วนใหญ่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ ผ่านการอบรมเกษตรอินทรีย์และนำไปปฏิบัติ สามารถลดการใช้สารเคมี เน้นมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และมีความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค

ส่วนประเด็นที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและยังปฏิบัติได้ไม่ดี ได้แก่

1) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบควบคุมภายในเป็นระบบที่ใช้สำหรับการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรรายย่อยในการตรวจรับรองโดยหน่วยงานอิสระ คิดเป็นร้อยละ 56.00

2) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น เกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของกลุ่มเกษตรกร กรณีการผลิตพืชอินทรีย์ ต้องมีสมาชิกอย่างน้อย 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.00

3) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การประเมินประสิทธิภาพของระบบควบคุมภายในต้องดำเนินการอย่างครบถ้วนอย่างน้อยปีละ 2-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 44.00

4) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายในจะทำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.00

5) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น แบบฟอร์มหรือแบบบันทึกต่างๆต้องจัดเก็บไว้อย่างน้อย 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.00

6) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาระบบควบคุมภายใน (ICS) การจัดทำระบบเอกสารระบบควบคุมภายในของกลุ่ม ผู้ การประเมินศักยภาพและความพร้อมเบื้องต้นของกลุ่มเกษตรกร ผู้ การทดลองใช้เอกสารคู่มือระบบควบคุมภายในของกลุ่ม ผู้ การประเมินระบบควบคุมภายใน ผู้ การตรวจประเมินเบื้องต้น คิดเป็นร้อยละ 24.00

7) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ข้อดีของการจัดทำระบบควบคุมภายใน ช่วยให้เกษตรกรสามารถขายผลผลิตให้ได้ผลกำไรที่สูงกว่าท้องตลาดโดยทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 12.00

5.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน

จากการวิจัยเพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมสำหรับยกระดับสินค้าเกษตร โดยใช้การวิเคราะห์และกำหนดตลาดเป้าหมาย การใช้ทฤษฎีทางการตลาด ในการวิเคราะห์ การจัดทำสหกรณ์ การจัดกิจกรรมทางการตลาดบนห้างสรรพสินค้า เพื่อที่จะหากลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมกับกลุ่มสินค้าเกษตรที่ผู้ผลิตได้ทำขึ้น และยังส่งเสริมด้านการตลาดที่สูงขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) การวิเคราะห์และกำหนดตลาดเป้าหมาย

ด้านการกำหนดตลาดเป้าหมายของกลุ่มเกษตรกรจากการสำรวจ ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบขายส่งเป็นส่วนมากจะขายส่งร้อยละ 80 ให้แก่โรงงาน ร้านค้า พ่อค้าคนกลาง โรงแรม และห้างสรรพสินค้า ขายปลีกร้อยละ 15 จะเป็นจำพวก ผลไม้ ได้แก่ เมล่อน น้ำเสาวรส และเห็ด ขายตามตลาดทั่วไป ออนไลน์ ส่งขายตลาดต่างประเทศและซื้อถึงที่การผลิตมีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น เนื่องจากส่วนใหญ่จะเป็นในรูปแบบขายส่ง เนื่องจากราคายังอยู่ที่กลไกตามตลาด และความต้องการสินค้าจากผู้บริโภคยังมืออย่างต่อเนื่องทั้งในรูปแบบขายสด และแปรรูป

2) การวางแผนส่วนผสมทางการตลาด (SWOT) ทั้งหมด 14 กลุ่มเกษตรกร

(1) จุดแข็ง ประกอบไปด้วย 7 ประเด็น ได้แก่

(1.1) สมาชิกมีความเชี่ยวชาญในด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และขั้นตอนการผลิตแบบครบวงจร

(1.2) ผู้นำและสมาชิกมีความเข้มแข็ง มีความสามัคคีกันในกลุ่ม

(1.3) การทำเกษตรในระบบอินทรีย์แบบครบวงจร

(1.4) ได้รับการรับรองมาตรฐานขึ้นปลอดภัย และมาตรฐานการปฏิบัติการประมงที่ดี (GAP) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์

(1.5) มีความได้เปรียบในด้านสายพันธุ์

(1.6) มีการตรวจสอบคุณภาพสินค้าก่อนส่งให้ลูกค้า

(1.7) สินค้าเกษตร มีคุณภาพในการผลิตโดยการคัดเกรด

(2) จุดอ่อน ประกอบไปด้วย 5 ประเด็น ได้แก่

(2.1) สินค้าภายในกลุ่มมีความต้องการระดับชุมชนและตลาดยังไม่กว้างมากนัก

(2.2) กลุ่มยังขาดความสามารถในการควบคุมปริมาณการผลิตต่อรอบได้

(2.3) กลุ่มยังขาดความสามารถในการควบคุมปริมาณการผลิต
ต่อรอบได้

(2.4) เกษตรกรยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการฟาร์ม

(2.5) กลุ่มเกษตรกรขาดการวางแผนกิจกรรมอย่าง

อย่างเป็นระบบ

(3) โอกาส ประกอบไปด้วย 4 ประเด็น ได้แก่

(3.1) มีตลาดรองรับในการจัดส่งสินค้าเกษตร

(3.2) มีหน่วยงานคอยให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้ และ

อุปกรณ์ในการผลิต

(3.3) มีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารกลุ่ม

(3.4) สินค้ามีความต้องการในระดับประเทศ

(4) อุปสรรค ประกอบไปด้วย 3 ประเด็น ได้แก่

(3.1) กลุ่มยังไม่สามารถควบคุมปริมาณการผลิตให้มีคุณภาพ

สม่ำเสมอ เนื่องจากเกิดจากภัยธรรมชาติ ที่ไม่สามารถควบคุมได้

(3.2) การตลาดมีการแข่งขันในพื้นที่สูง ทั้งด้านราคาและ

ปริมาณ

(3.3) มีคู่แข่งทางการตลาดเพิ่มมากขึ้น

3) กลยุทธ์ไปสู่ตลาดเป้าหมาย

ข้อมูลจากการสำรวจแบบสอบถามส่วนผสมทางการตลาด จะเห็นได้ว่ากลุ่มเกษตรกรได้มีการพัฒนาในด้านการตลาดเพิ่มมากขึ้น จากที่ขายส่ง และขายปลีก ได้มีการเพิ่มช่องทางการตลาด ในด้านการขายผ่านทางสื่อออนไลน์ การปรับปรุงและเพิ่มมาตรฐานการผลิตให้สูงขึ้นพร้อมกับการพัฒนาตลาดที่สูงขึ้นด้วย โดยการสร้างกลยุทธ์ไปสู่ตลาดเป้าหมาย ดังนี้

(1) รูปแบบและช่องทางการตลาด

การตลาดของกลุ่มเกษตรกรมีความแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของสินค้า และพื้นที่ เนื่องจากในแต่ละพื้นที่ มีการตลาดและราคาตลาดของในพื้นที่เอง และยังมีโรงงาน โรงแรม หรือผู้บริโภคอื่นๆ ที่ต้องการซื้อสินค้า และการตลาดของกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด 14 กลุ่ม ก็ได้มีรูปแบบตลาดที่มีทั้งหมด 4 แบบ ซึ่งมีการแบ่งรูปแบบและช่องทางการตลาดมีรายละเอียดดังนี้

1) ตลาดในรูปแบบสมาชิก เป็นตลาดที่มีการตกลงการซื้อขายตามช่วงฤดูกาล โดยผู้บริโภคอาจจะมีการชำระเงินล่วงหน้า หรือวางบิลเงินสดไว้ เช่น การส่งให้แก่โครงการหลวง กลุ่มธุรกิจชุมชน ขายให้แก่ โรงแรม เช่น กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกเสาวรส กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิก และกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกอะโวคาโด และเกษตรกรผู้ปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ เป็นต้น

2) ตลาดนัด ซึ่งตลาดนัดมีหลายรูปแบบ มีทั้งอยู่ในหัวเมืองใหญ่ ในจังหวัดต่างๆ หรือตามท้องถิ่นนั้นๆ เช่น ที่ว่าง ศูนย์ราชการ โรงพยาบาล ผู้บริโภคสะดวกในการมาหาซื้อผลผลิต ตลาดนัดนี้มักจะเปิดเฉพาะวันที่แน่นอน แต่ไม่เปิดทุกวัน เช่น ทุกวันศุกร์ หรือวันเสาร์ โดยมากจะเปิดขายเพียงครั้งวัน หรืออาจนานทั้งวันเลยก็ได้ เช่น ตลาดเจเจ เชียงใหม่ ตลาดทุ่งฟ้าบด สันป่าตอง เป็นต้น ซึ่งกลุ่มการเกษตรที่มีอยู่ ซึ่งมีรูปแบบและช่องทางการตลาดในหัวข้อนี้ จำนวนมาก เนื่องจากเป็นตลาดในท้องถิ่น และตลาดในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่ทุกกลุ่มจะเริ่มขายสินค้าจากตลาดในชุมชนก่อน เพื่อให้เป็นที่รู้จักและยอมรับจากคนในชุมชน และมีการคุยกันแบบปากต่อปาก เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านสันก่อเกิด กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสอินทรีย์ กลุ่มเพาะเห็ด และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิก เป็นต้น

3) การตลาดทั่วไปในประเทศ ในหลายประเทศที่เป็นตลาดเกษตรอินทรีย์ได้พัฒนาไประดับหนึ่ง จะพบว่าช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์จะขยายไปสู่ระบบตลาดทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโมเดิร์นเทรด ได้แก่ ซูเปอร์มาร์เก็ตและห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ เมื่อความต้องการผลิตภัณฑ์เริ่มขยายตัวชัดเจน ผู้ประกอบการค้าปลีกในตลาดทั่วไปย่อมเห็นโอกาสในทางการค้า และปรับตัวเพื่อดึงส่วนแบ่งการตลาด เช่น Tops Supermarket, Emporium, Villa Market, และ Siam Paragon เป็นต้น เป็นตลาดที่สมาชิกทุกคนสามารถทำการตลาดในรูปแบบนี้ได้ เนื่องจากกลุ่มเกษตรกร ส่วนใหญ่จะเป็นการตลาดในรูปแบบขายส่งและขายปลีก ทั้งหมด 14 กลุ่ม แต่กลุ่มการเกษตรที่มีการพัฒนาด้านการตลาดที่สูงขึ้น คือ การนำสินค้าขายส่งให้แก่ห้างสรรพสินค้า คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิก ที่มีการส่งสินค้าให้แก่ห้าง Tops Supermarket Lemon farm Thai freeze และ Greennet เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิกมีการตลาดที่สามารถพัฒนาตัวเองให้มีประสิทธิภาพได้มากขึ้น และวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตเห็ดกึ่งแกลหลวง (P.J. ฟาร์ม) ซึ่งได้มีการส่งสินค้าให้แก่ร้านสุกี้ MK ซึ่งกลุ่มที่ยกตัวอย่างขึ้นมาแสดงให้เห็นถึงศักยภาพด้านการตลาดที่สามารถพัฒนาไปในด้านที่สูงขึ้น

4) ตลาดต่างประเทศ เป็นการสร้างโอกาสในด้านการตลาดที่สูงมากขึ้น เนื่องจากตลาดต่างประเทศเป็นตลาดที่มีความต้องการผลผลิตในจำนวนมาก และยัง

สามารถนำพากลุ่มเกษตรกรต่างๆ มีการพัฒนาสินค้า การผลิต เพื่อที่จะให้ได้รับตลาดในการสั่งซื้อสินค้าที่สูงขึ้น เช่น วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตเห็ดกึ่งแลหลวง (P.J. ฟาร์ม) ได้มีการส่งออกสินค้าให้แก่ประเทศในอาเซียน คือ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศที่เจริญมากในระดับอาเซียน ซึ่งทำให้เห็นว่าตลาดที่มีความต้องการสินค้าจากกลุ่มเกษตรกรของประเทศเรายังมีมาก แต่ระบบการผลิตก็ยังไม่สามารถควบคุมให้สอดคล้องกับความต้องการได้ ซึ่งนี่ยังเป็นจุดด้อยในด้านการผลิตที่จะนำไปสู่ตลาดที่สูงขึ้นได้

4) แผนการดำเนินงานร่วมกับนักวิจัย

จากการดำเนินงานร่วมกับนักวิจัย มีการสร้างตลาดแบบสมัยใหม่ 1 รูปแบบ เพื่อยกระดับสินค้าเกษตรให้สูงขึ้น จึงได้มีการจัดตั้งสหกรณ์ร่วมกับทาง OKRD Farm โดยจัดขึ้น ณ ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลแอร์พอร์ตเชียงใหม่ ซึ่งได้มีการจัดกิจกรรมทั้งหมด 6 ครั้ง ในระยะเวลา 1 ปี และได้มีกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วม 14 กลุ่ม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ข้อมูลในการจัดทำสหกรณ์การเกษตรร่วมกับทาง OKRD Farm เป็นองค์กรอิสระที่บุคคลมารวมกลุ่มจัดตั้งขึ้นมาด้วยความรัก ความสมัครใจ ภายใต้หลักการเพื่อการตอบสนองความต้องการที่จำเป็นในชีวิต ทางด้านการผลิตและการบริโภคสินค้าเกษตรคุณภาพที่ปลอดภัย รวมทั้งการสร้างความหวังทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ศีลร่วมกัน โดยทั้งหมดตั้งอยู่บนพื้นฐานประชาธิปไตย ความรับผิดชอบและการพึ่งพาตนเอง โดยมีความสื่อสัตย์เป็นที่ตั้งในการจัดตั้งสหกรณ์ในครั้งนี้

(1) กิจกรรมงานเปิดตลาด “การวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน” วันพุธ ที่ 28 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2561 ตั้งแต่เวลา 13.00 น. – 17.30 น. ณ ลานโปรโมชั่นชั้น 3 ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า เชียงใหม่ แอร์พอร์ต

ภาพที่ 5.1 กิจกรรมการเปิดตลาด “การวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน”

2) กิจกรรมงานเปิดตลาด “การวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัด เชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน” วันพุธ ที่ 25 เดือนเมษายน พ.ศ. 2561 ตั้งแต่เวลา 13.00 น. – 17.30 น. ณ ลานโปรโมชั่นชั้น 3 ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงใหม่ แอร์พอร์ต

ภาพที่ 5.2 กิจกรรมการเปิดตลาด “การวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน”

3) กิจกรรมงานเปิดตลาด “การวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน” (กิจกรรมการแข่งขันการได้วาที รอบที่ 1) วันพุธ ที่ 27 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2561 ตั้งแต่เวลา 13.00 น. – 17.30 น. ณ ลานโปรโมชั่นชั้น 3 ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงใหม่ แอร์พอร์ต

ภาพที่ 5.3 กิจกรรมการเปิดตลาด “การวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน”

4) กิจกรรมงานเปิดตลาด “การวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน” (กิจกรรมการแข่งขันการได้วาที รอบที่ 2) วันพุธ ที่ 1 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2561 ตั้งแต่เวลา 13.00 น. – 17.30 น. ณ ลานโปรโมชั่นชั้น 3 ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงใหม่ แอร์พอร์ต

ภาพที่ 5.4 กิจกรรมการเปิดตลาด “การวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน”

5) กิจกรรมงานเปิดตลาด “การวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน” (กิจกรรมการแข่งขันการโต้วาที รอบชิงชนะเลิศ) วันพุธ ที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 ตั้งแต่เวลา 13.00 น. – 17.30 น. ณ ลานโปรโมชั่นชั้น 3 ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงใหม่ แอร์พอร์ต

ภาพที่ 5.5 กิจกรรมการเปิดตลาด “การวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน
จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน”

6) กิจกรรมงานเปิดตลาด “การวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัด
เชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน” วันพุธ ที่ 12 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 ตั้งแต่เวลา
13.00 น. – 17.30 น. ณ ลานโปรโมชั่นชั้น 3 ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงใหม่ แอร์พอร์ต

ภาพที่ 5.6 กิจกรรมการเปิดตลาด “การวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน
จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน”

5.8 การวิจัยเพื่อต่อยอดภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากการวิจัยพบว่า มีกลุ่มเกษตรกรที่สามารถพัฒนาเพื่อต่อยอดภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จำนวน 2 กลุ่มเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ 5.20 รายชื่อกลุ่มเกษตรกรที่สนใจประเด็นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่

ลำดับ	ชื่อกลุ่มเกษตรกร	สินค้า	อำเภอ	ตำบล
1	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันก้อเก็ด	ลำไย	สันป่าตอง	อบต.บ้านกลาง
2	กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมพู	ปลานิล	สารภี	ทต.ชมพู

ที่มา: จากการวิจัย

มีแนวทางการพัฒนาศักยภาพ ดังนี้

1) กลยุทธ์ทรัพย์สินทางปัญญาในกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ระบบการจดทะเบียนการออกแบบผลิตภัณฑ์ไทยและต่างประเทศ หมายถึง สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Design Patent) คือ การให้ความคุ้มครองความคิดสร้างสรรค์ที่เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะภายนอกของผลิตภัณฑ์ องค์ประกอบของลวดลาย หรือสีของผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นแบบสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม รวมทั้งหัตถกรรมได้ และคิดขึ้นมาใหม่ให้แปลกแตกต่างจากเดิม

ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) หมายถึง ผลอันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ทางปัญญาของมนุษย์ ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทรัพย์สินอีกชนิดหนึ่ง ที่ไม่ใช่สังหาริมทรัพย์ (ทรัพย์สินที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ เช่น รถยนต์ โทรศัพท์ โดรน แก้ว เป็นต้น) และไม่ใช่อสังหาริมทรัพย์ (ทรัพย์สินที่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ เช่น บ้าน ที่ดิน สระน้ำ เป็นต้น) ทรัพย์สินทางปัญญาแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม เป็นความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรมในการประดิษฐ์คิดค้น การออกแบบผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมซึ่งอาจ

เป็นกระบวนการ เทคนิคในการผลิตที่คิดค้น รับปรุงและพัฒนาใหม่ หรือองค์ประกอบของตัวผลิตภัณฑ์ที่มีรูปร่างสวยงาม นอกจากนี้ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม ยังหมายถึงเครื่องหมายการค้า หรือยี่ห้อ ชื่อและถิ่นที่อยู่ทางการค้า ที่ไม่เป็นกรรม มีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

(1) สิทธิบัตร (Patent) หมายถึง หนังสือเอกสารสำคัญที่รัฐออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือผลิตภัณฑ์อรรถประโยชน์ที่มีคุณลักษณะตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่

1.1) การประดิษฐ์ (Invention) คือความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับลักษณะองค์ประกอบ หรือโครงสร้าง หรือกลไกของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งกรรมวิธีการในการผลิต การรักษา หรือการปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์

1.2) การออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product Design) คือความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับการทำให้รูปร่างลักษณะภายนอกของผลิตภัณฑ์เกิดความสวยงาม และแตกต่างไปจากเดิม

1.3) ผลิตภัณฑ์อรรถประโยชน์ (Utility Model) และอนุสิทธิบัตร (Petty Patent) มีลักษณะคล้ายกับการประดิษฐ์ แต่เป็นความคิดสร้างสรรค์ที่มีระดับการพัฒนาเทคโนโลยีไม่สูงมาก หรือเป็นการประดิษฐ์คิดค้นเพียงเล็กน้อยหรือต่อยอดจากของเดิม

(2) เครื่องหมายการค้า (Trademark) หมายถึง เครื่องหมายสัญลักษณ์ หรือตราที่ใช้กับสินค้าหรือบริการ ที่เรียกกันว่า “ยี่ห้อ” เช่น เสื้อยืดสุวรรณชาติ ผลิตภัณฑ์ดอยคำ เป็นต้น ซึ่งมีเครื่องหมายการค้าแตกต่างจากเครื่องหมายการค้าอื่น แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

(2.1) เครื่องหมายบริการ (Service Mark) คือเครื่องหมายที่ใช้แสดงว่าการบริการของบุคคลหนึ่งแตกต่างจากบริการของบุคคลอื่น เช่น เครื่องหมายของสายการบิน ธนาคาร โรงแรม เป็นต้น

(2.2) เครื่องหมายรับรอง (Certification Mark) คือเครื่องหมายที่รับรองสินค้าหรือบริการ เช่น เซลล์ชวนชิม แม่ช้อยนางรำ หอมแดง เป็นต้น

(2.3) เครื่องหมายร่วม (Collective Mark) คือเครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายบริการที่ใช้โดยบริษัทหรือรัฐวิสาหกิจในกลุ่มเดียวกัน เช่น ปูนตราช้างของบริษัท ในเครือปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) เป็นต้น

(3) ความลับทางการค้า (Trade Secrets) หมายถึง ข้อมูลการค้าที่ยังไม่เผยแพร่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปและมีมูลค่าในเชิงพาณิชย์ เนื่องจากข้อมูลนั้นเป็นความลับ

(4) ชื่อทางการค้า (Trade Name) หมายถึง ชื่อที่ใช้ในการประกอบกิจการ เช่น ชัมซุง โซนี่ โนเกีย เป็นต้น

(5) สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication) หมายถึง ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกแทนแหล่งภูมิศาสตร์ เช่น มีดอรัญญิก ผ้าไหมไทย เครื่องแก้วมิลาน พรหมเปอร์เซีย เป็นต้น

(6) แบบแผนผังของวงจรรวม (Layout – designs of integrated circuit) หมายถึง แผนผังหรือแบบที่ทำขึ้นเพื่อแสดงถึงการจัดวางและการเชื่อมต่อวงจรไฟฟ้า เช่น ตัวนำไฟฟ้า ตัวต้านทานไฟฟ้า เป็นต้น

2) ลิขสิทธิ์ (Copyright) หมายถึง ผลงานหรือความคิดสร้างสรรค์ด้านวรรณกรรม ศิลปกรรม ดนตรี ภาพยนตร์ หรือผลงานอื่นใดในวิทยาศาสตร์ ได้แก่

(1) สิทธิข้างเคียง (Neighbouring Right) คือ การเอางานด้านลิขสิทธิ์ออกแสดง เช่นนักแสดง สถานีวิทยุโทรทัศน์ในการบันทึกหรือถ่ายทอดรายการ ไม่ว่าจะ เป็นเสียงหรือ ภาพนิ่งขาว ผู้บันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ เป็นต้น

(2) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Computer Program or Computer Software) คือ โปรแกรมหรือชุดคำสั่งที่ใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อกำหนดให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงาน ตามโปรแกรมที่จัดทำขึ้น

(3) งานฐานข้อมูล (Data base) คือ ข้อมูลที่หน่วยงาน องค์กรเก็บรวบรวมขึ้นเพื่อประโยชน์ในด้านต่างๆ

3) การจดสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร และลิขสิทธิ์

สิทธิบัตร คือ หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์ หรือ ออกแบบผลิตภัณฑ์การประดิษฐ์ ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ

(1) ผลิตภัณฑ์ โครงสร้าง กลไก หรือส่วนประกอบกันเป็น สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ รวมทั้งส่วนผสมทางเคมี การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลงานสร้างสรรค์ เกี่ยวกับลักษณะภายนอก ของผลิตภัณฑ์ เช่น รูปร่าง ลวดลาย สีของผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

(2) กรรมวิธี วิธีในการผลิต การเก็บรักษาหรือการใช้ผลิตภัณฑ์ การติดต่อขอรายละเอียดและยื่นจดสิทธิบัตรได้ที่ ส่วนบริหารงานจดทะเบียน สำนักสิทธิบัตรกรมทรัพย์สินทางปัญญา กรุงเทพมหานคร หรือ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำหรับค่าใช้จ่ายในการขอจดสิทธิบัตร เป็นเงิน 3,100 บาท โดยสิทธิบัตรการประดิษฐ์มีอายุ 20 ปี นับตั้งแต่วันยื่นขอรับสิทธิบัตร สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์มีอายุ 10 ปี

นับตั้งแต่วันยื่นขอรับสิทธิบัตร และต้องเสียค่าธรรมเนียมรายปี เริ่มตั้งแต่ปีที่ 5 ถึงปีที่ 20 ยกเว้นสิทธิบัตรที่มีการออกแบบนับตั้งแต่วันยื่นขอรับสิทธิบัตรที่มีอายุ 10 ปี

อนุสิทธิบัตร คือ หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์ โดยอนุสิทธิบัตรและสิทธิบัตรการประดิษฐ์ต่างก็มีขอบเขตการให้ความคุ้มครอง การประดิษฐ์เช่นเดียวกัน แต่อนุสิทธิบัตรเป็นการประดิษฐ์ที่มีเทคนิคไม่สูงมากนัก อาจจะเป็นการปรับปรุงเพียงเล็กน้อย ผู้ประดิษฐ์คิดค้นสามารถที่จะเลือกที่จะยื่นขอความคุ้มครองสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่จะขอความคุ้มครองทั้ง 2 อย่างพร้อมกันไม่ได้ เงื่อนไขการขอรับอนุสิทธิบัตร มีดังนี้

(1) ต้องเป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่แตกต่างจากเดิม ยังไม่เคยมีการใช้หรือแพร่หลายก่อนวันยื่นขอ หรือยังไม่เคยมีการเปิดเผยสาระสำคัญของการประดิษฐ์นั้นก่อนวันยื่นขอ ทั้งในหรือต่างประเทศ

(2) สามารถประยุกต์ใช้ในทางอุตสาหกรรมได้ อายุการให้ความคุ้มครองอนุสิทธิบัตรมีอายุ 6 ปี นับตั้งแต่วันขอรับอนุสิทธิบัตรและต้องชำระค่าธรรมเนียมรายปี ตั้งแต่เริ่มต้นปีที่ 5 และ ปีที่ 6 และยังสามารถต่ออายุได้อีก 2 ครั้ง ครั้งละ 2 ปี (รวม 10 ปี)

ลิขสิทธิ์ หมายถึง สิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น ได้แก่ งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม ภาพยนตร์ นาฏกรรม สิ่งบันทึกเสียง ศิลปกรรม งานแพร่เสียง แพร่ภาพ ดนตรีกรรม งานอื่นใดในด้านวรรณคดี โสตทัศนวัสดุด้านวิทยาศาสตร์ หรือด้านศิลปะ ส่วนผลงานที่ไม่สามารถยื่นแจ้งเพื่อขอจดลิขสิทธิ์ได้ มีดังนี้

(1) ข่าวประจำวันและข้อเท็จจริงต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสารอันมิใช่งานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ

(2) รัฐธรรมนูญและกฎหมาย

(3) ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง และหนังสือโต้ตอบของกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่น

(4) คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ

(5) คำแปลและการรวบรวมสิ่งต่างๆ ตามข้อ 1 - 4 ที่กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือท้องถิ่นจัดทำขึ้น

สรุปได้ว่าลิขสิทธิ์จึงเป็นสิทธิที่เกิดขึ้นทันทีที่มีการสร้างผลงาน โดยไม่ต้องจดทะเบียนอย่างไรก็ตาม กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้จัดให้มีการบริการ “รับแจ้งข้อมูลสิทธิ”

ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น จัดทำฐานข้อมูลเพื่อให้เป็นแหล่งค้นหา สำหรับผู้ที่ต้องการติดต่อขออนุญาตใช้ผลงานจากเจ้าของลิขสิทธิ์ เพื่อประโยชน์ในทางธุรกิจเป็นสำคัญ และเป็นการส่งเสริมให้เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถนำงานที่มีลิขสิทธิ์ไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้อย่างเต็มที่ และสุดท้ายสถานที่ยื่นขอจดลิขสิทธิ์ คือ ส่วนจัดการงานลิขสิทธิ์ สำนักลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานพาณิชย์จังหวัด โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใด ๆ ทั้งสิ้น

2) การวิเคราะห์ศักยภาพผลิตภัณฑ์ เพื่อพัฒนาการจดสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ในอนาคต

(1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอเกิด

1) แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่

1.1) ผลิตินค้าให้เป็นอินทรีย์ ไม่ใช่สารในการเคลือบ
ลำไยอบแห้ง

1.2) สร้างตลาดในกลุ่มวัยรุ่น เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ให้ความสนใจ

1.3) ระบุสถานที่ทางการตลาดให้ชัดเจน เช่น สถานที่ขาย ขายที่ไหน ขายอย่างไร

1.4) จดสิทธิบัตรสูตรการอบลำไยอบแห้งให้เป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

2) ความเป็นไปไม่ได้ในการพัฒนา และข้อเสนอแนะ

2.1) มีค่าใช้จ่าย และต้นทุนสูง จากการทำ display
เนื่องจากในการผลิตแต่ละครั้ง ต้องผลิตสินค้าจำนวนมาก

2.2) การเก็บรักษาที่ทำได้ยาก และช่องบรรจุที่มีคุณภาพไม่เหมาะแก่การใช้งาน

ภาพที่ 5.7 ผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้งก่อนการพัฒนา

ภาพที่ 5.8 ผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้งหลังการพัฒนา

(2) กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมพู

1) แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่

1.1) สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้เป็นอินทรีย์ และต้องมี
หน่วยงานรับรองมาตรฐาน

1.2) เปลี่ยนชื่อผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับตัว
ผลิตภัณฑ์ปลานิลแดดเดียว

1.3) สร้างกราฟิกสินค้าเพื่อเป็นสิทธิบัตรการ
ออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยห้ามเผยแพร่ก่อนจดสิทธิบัตร

1.4) สร้างบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงาม และเปลี่ยน
พลาสติกที่ใช้บรรจุให้มีความทนทาน และสอดคล้องกับการเก็บรักษาปลานิลแดดเดียวให้คง
คุณภาพอยู่เสมอ

2) ความเป็นไปไม่ได้ในการพัฒนา และข้อเสนอแนะ

2.1) เปลี่ยนรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ไม่สามารถเก็บไว้ได้
นาน และผลิตภัณฑ์ที่ชื้อยาวเกินไป

2.2) ไม่มีการจดสิทธิบัตร และไม่ผ่านการรับรอง
คุณภาพมาตรฐาน

ภาพที่ 5.9 ผลิตภัณฑ์ปลานิลแดดเดียวก่อนการพัฒนา

ภาพที่ 5.10 ผลิตภัณฑ์ปลานิลแดดเดียวหลังการพัฒนา

5.9 การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากการวิจัยพบว่า มีกลุ่มเกษตรกรที่มีศักยภาพในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจำนวน 2 กลุ่มเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ 5.21 รายชื่อกลุ่มเกษตรกรที่สนใจประเด็นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่

ลำดับ	ชื่อกลุ่มเกษตรกร	สินค้า	อำเภอ	ตำบล
1	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอเกิด	ลำไย	สันป่าตอง	อบต.บ้านกลาง
2	กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมพู	ปลานิล	สารภี	ต.ชมพู

ที่มา: จากการวิจัย

กลุ่มเกษตรกรที่มีศักยภาพการพัฒนาระบบเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจำนวน 2 กลุ่มเกษตรกร มีแนวทางการพัฒนาศักยภาพ โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมให้ข้อเสนอแนะโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จากการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มเกษตรกร มีรายละเอียดดังนี้

(1) วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอเกิด ผลิตภัณฑ์ที่ทำการพัฒนา คือ ลำไยอบแห้ง

จากการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ลำไย พบว่า การทำลำไยอบแห้ง แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) ลำไยที่แกะเมล็ด แกะเปลือก ล้างน้ำ แคนนำไปแช่สารโพแทสเซียมเมตาไบซัลไฟต์ (KMS) สารตัวนี้ด้านการเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลของลำไย ไม่มีอันตรายใด ๆ ต่อผู้บริโภค และมีกฎการควบคุมในการใส่สารปริมาณเท่าไร ตามที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กำหนด (2) ลำไยที่ไม่ได้แช่สารโพแทสเซียมเมตาไบซัลไฟต์ (KMS) สีของลำไยจะช้าเร็วกว่าปกติ ซึ่งเกิดจากการเสื่อมสภาพ เกิดจากเชื้อรา ยีสต์ ปัญหาที่เจอ คือ การเปลี่ยนสี และเกิดการค้ำลง ซึ่งทำให้ลำไยราคาราลง ถ้าส่งสินค้าไปยังต่างประเทศ ถึงแม้ว่าสินค้าเราจะเป็นออร์แกนิก แต่ลูกค้าจะมองความสวยงามเป็นอันดับแรก ซึ่งถ้าอยากจะทำลำไยแบบออร์แกนิก และอยากให้สีสวยงามต้องใช้การบรรจุเป็นตัวช่วย โดยการเสื่อมสภาพของลำไยอบแห้ง เกิดจากจุลินทรีย์ ถ้าเราเก็บไว้ในอุณหภูมิห้อง 25 องศาเซลเซียสก็เกิดการเน่าเสีย แต่ถ้าเราเก็บไว้ในที่อุณหภูมิต่ำ ก็จะเก็บไว้ได้นานขึ้น เปรียบเทียบลำไยอบแห้งที่เก็บไว้ในตู้เย็นกับข้างนอก ผลลัพธ์ที่ได้คือ ลำไยที่เก็บไว้ในตู้เย็นจะมีคุณภาพที่ดีกว่าเสมอ ปัจจัยที่สำคัญอีกประเด็นคือ ความชื้นจากการอบ เนื่องจากตู้อบเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่ทำกันขึ้นมาเอง เมื่อทำการอบจะพบว่าลำไยยังมีความชื้นอยู่ ถ้าความชื้นต่ำกว่า 12% เชื้อราก็ยังมีอยู่ ถ้าความชื้นสูงกว่า 30% ก็เจอเชื้อราและยีสต์ ถ้าเราส่งตรวจสามารถตรวจวัดออกมาได้ ความเสื่อมอันต่อมาการเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล โดยมีเอนไซม์พอลิฟีนอลออกซิเดส ซึ่งเป็นเอนไซม์ธรรมชาติ เหมือนกับเราปอกแอปเปิลทิ้งไว้สักพักแล้วก็ดำ ลำไยก็เหมือนกัน ถ้าปอกเปลือกทิ้งไว้จะเห็นสีน้ำตาลไม่ชัดเจน แต่เมื่อเข้าอบจะเห็นสีน้ำตาลชัดเจน ซึ่งผลไม้ส่วนใหญ่มี PPO อยู่ ผู้ประกอบการหลายแห่งจึงนำไปแช่สาร KMS เพื่อหยุด PPO ถ้าเราแช่น้ำที่มี KMS 3-5 นาทีเก็บได้นาน 3 เดือน ถ้าใส่ปริมาณเพิ่มขึ้นไปก็จะยืดอายุได้มากขึ้น แต่ผู้ประกอบการบางแห่งก็นำไปลวกในน้ำร้อนที่มีอุณหภูมิ 60 องศา นำลำไยที่แกะลวกผ่านน้ำ และสามารถกำจัด PPO ได้ เทคนิคนี้เพื่อชะลอการเสื่อมสภาพสีของลำไย ผู้ผลิตบางรายก็แช่เคลือบเคลือบอบเนต เพื่อให้ลำไยมีความกรอบ เมื่ออบเสร็จจะได้ลำไยที่มีลักษณะลูกที่สวยงาม และปัจจัยสุดท้าย คือ เกิดจากการอบในอุณหภูมิที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากลำไยมีน้ำตาลเยอะ เมื่ออบในอุณหภูมิที่ไม่เหมาะสมจะเกิดการไหม้ของน้ำตาลในลำไย

ปัญหาการบรรจุของลำไยอบแห้ง แบ่งเป็น 2 รูปแบบคือ (1) การบรรจุแบบปกติ เกิดจากถุงและอากาศสามารถเข้าไปได้ จึงเกิดการค้ำล้าขึ้น (2) การบรรจุแบบพันก๊าซไนโตรเจนเข้าไปแทนที่อากาศภายในบรรจุภัณฑ์ จะช่วยชะลอการค้ำล้าของลำไยอบแห้งได้ (3) การบรรจุสูญญากาศสำหรับลำไยอบแห้ง มีผลทำให้ลำไยเสียรูป ลำไยติดกัน การบรรจุสูญญากาศ

ต้องเป็นของที่คงที่ คงรูป แต่ลำไยมีเป็นสินค้าที่มีลักษณะเป็นน้ำ เนื่องจากมีน้ำตาล ทำให้เวลาอบ ลำไยเกิดการที่ออฟทำให้ลำไยติดกันเป็นก้อน ยกตัวอย่างการบรรจุลำไยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การทำแบบใช้วัสดุกล่อง PS ถูอะลูมิเนียมลอยค์ ถูเมทัลไลซ์ ออบลำไยในรูปแบบปกติและดูดซับออกซิเจน การเก็บไว้ในอุณหภูมิต่างกัน เก็บรักษาที่อุณหภูมิ 40 องศา สามารถเก็บได้นาน 27 วัน การเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 25 องศาและ 30 องศา สามารถเก็บไว้ได้นาน 41 วัน วัสดุและวิธีการบรรจุ เมื่อเปรียบเทียบกันพบว่าการใช้ถุงฟลอยด์ ร่วมกับสารดูดซับออกซิเจนสามารถรักษาสีของลำไยอบแห้งสีทองได้นานที่สุด รูปแบบของบรรจุที่นิยมใช้กันมากที่สุด คือ ซองทรงหมอน รองลงมา คือ ซอง 3 ตะเข็บ และซองตั้ง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ แสดงได้ดังภาพที่ 5.11

ภาพที่ 5.11 บรรจุภัณฑ์ลำไยอบแห้ง

(2) กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมพู ผลิตภัณฑ์ที่ทำการพัฒนา คือ ปลานิลแดดเดียว

จากการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ปลานิลแดดเดียว พบว่า ปัญหาหลักคือ เกิดจากการเสื่อมสภาพของถุงพลาสติกที่ใช้บรรจุ เนื่องจากเกิดจากความคมของปลา ทำให้ถุงรั่ว โดยน้ำข้างในถุงต้องเก็บในอุณหภูมิเย็น ปลานิลแดดเดียวเป็นสินค้ากึ่งแห้งกึ่งเปียก จะมีการเสื่อมสภาพจากการสูญเสียน้ำที่ออกมาจากปลา บางครั้งเกิดการขึ้นรา มีกลิ่นเหม็นหืนบาง วิธีการบรรจุที่ดีคือการบรรจุสุญญากาศ ซองดูดออกซิเจนแบบกล้วยตาก ไม่สามารถใช้ได้ เพราะมีน้ำอยู่ ยกตัวอย่างเช่น การใช้วิธีใช้การบรรจุโดยใช้กระดาษห่อ ลูกค้าซื้อสินค้าจากคุณสมศรีแล้วนำสินค้าไปแช่ตู้เย็น เมื่อจะนำมารับประทานพบว่ากระดาษที่ห่อตัวสินค้าติดอยู่กับตัวสินค้า ซึ่งไม่สามารถนำตัวสินค้าล้างเอากระดาษออก ซึ่งทำให้สินค้าเสียมูลค่าและไม่อร่อย ซึ่งเป็นปัญหาหลักของคุณ

สมศรี คุณสมศรีจึงแก้ปัญหาโดยการบรรจุสินค้าในซองสุญญากาศ ซึ่งคุณสมศรีมีช่องทางในการขายหลากหลายรูปแบบ เช่น ขายที่ตลาด มีหน้าร้าน ฝากขายตามร้านขายของฝาก จึงมีแพ็คเกจหลากหลายแบบ ขายที่ตลาดก็เป็นแบบเดิมที่ใช้กระดาษห่อ ถ้าเป็นของฝากจะต้องไม่มีกลิ่นบนรถ จึงทำการบรรจุแบบสุญญากาศ หรือใส่แบบกล่อง แบบที่ต้องไม่ลงทุนเยอะคือแบบสุญญากาศ หรืออาจจะใช้การลงทุนสูง 2 ชั้น ชั้นแรกใช้สุญญากาศ อีกชั้นเป็นแบบที่พิมพ์ลวดลายลงไปซึ่งจะไม่เกิดรอยที่ตัวปลา หรือทำแบบใช้สุญญากาศที่ตัวปลาแล้วนำกระดาษมาใส่ตรงมุมแทน ดูให้มีราคาแพงขึ้น ปลานิลแคดเดียวจะมีการบรรจุที่ได้คุณภาพคือ การบรรจุแบบสุญญากาศ แต่เราจะเน้นในการแต่งตัวให้สินค้ามีราคาเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งการออกแบบของบรรจุภัณฑ์ที่เราจะใช้ก็ต้องขึ้นอยู่กับตลาดที่เราวางขายด้วย การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ แสดงได้ดังภาพที่ 5.12

ภาพที่ 5.12 บรรจุภัณฑ์ปลานิลแคดเดียว

5.10 การพัฒนาชุมชนเกษตรจังหวัดเชียงใหม่สู่การท่องเที่ยวระดับอาเซียน

จากการวิจัยพบว่า กลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีศักยภาพสามารถพัฒนาสู่ระดับอาเซียน จำนวน 2 กลุ่ม คือ 1) ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลห้วยทราย อำเภอแมริม 2) ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคอกปุ้มหมื่น ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่อาย มีผลการประเมินด้วยแบบประเมินการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง 5 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มิติที่ 2 ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มิติที่ 3 ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มิติที่ 4 ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และมิติที่ 5 ด้านศักยภาพการจัดการตลาดของแหล่ง

ท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีผลการประเมินในระดับดีถึงดีมาก และๆได้เสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้น เพื่อการแข่งขันในระดับอาเซียนได้ในด้านต่าง ๆ ดังตารางที่ 5.22 และตารางที่ 5.23

การศึกษา พบว่า ศักยภาพชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลห้วยทราย อำเภอแม่ริม ในภาพรวม พบว่า มีศักยภาพในระดับดี โดยพบว่า ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับดีเยี่ยม รองลงมาคือ ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับดีมาก ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับดี ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง และด้านศักยภาพการจัดการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง ซึ่งเป็นในเรื่อง การวางแผนการตลาดการท่องเที่ยว การสำรวจ หรือวิจัย หรือมีข้อมูลการตลาดการท่องเที่ยว และมีการสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมทางการตลาด กับภาคีอื่น ดังตารางที่ 5.26

ตารางที่ 5.22 ศักยภาพชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลห้วยทราย อำเภอแม่ริม

มิติ	ชุมชนการท่องเที่ยว เชิงเกษตร ตำบล ห้วยทราย อำเภอแม่ริม	ผลการประเมิน
1. ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	66.67	ดี
2. ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	76.92	ดีมาก
3. ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	90.00	ดีเยี่ยม
4. ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	56.25	ปานกลาง
5. ด้านศักยภาพการจัดการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	43.75	ปรับปรุง
รวม	66.28	ดี

ที่มา: จากการวิจัย

เมื่อศึกษารายชุมชน พบว่าศักยภาพชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคอกปุ้มหมั่น ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เอย ในภาพรวม พบว่า มีศักยภาพในระดับดีมาก โดยพบว่า ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับ ดีเยี่ยม รองลงมาคือ ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับดีมาก ด้านศักยภาพการจัดการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับดี และด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 5.23

ตารางที่ 5.23 ศักยภาพชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคอกปุ๋หมื่น ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เอย

มิติ	ชุมชนการท่องเที่ยว เชิงเกษตรคอก ปุ๋หมื่น ตำบลบ้าน หลวง อำเภอแม่เอย	ผลการประเมิน
1. ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	72.22	ดีมาก
2. ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	80.77	ดีมาก
3. ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	60.00	ปานกลาง
4. ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	81.25	ดีเยี่ยม
5. ด้านศักยภาพการจัดการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	68.75	ดี
รวม	74.42	ดีมาก

ที่มา: จากการวิจัย

โดยภาพรวมแล้วศักยภาพชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก และพบว่า ด้านที่มีศักยภาพมากที่สุด คือ ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ย 78.85 (S.D.= 2.72) รองลงมาคือ ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ย 75.00 (S.D.= 21.21) ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ย 69.45 (S.D.= 3.92) ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ย 68.75 (S.D.= 17.68) และด้านที่ต้องปรับปรุง คือ ด้านศักยภาพการจัดการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ย 56.25 (S.D.= 17.68) ดังตารางที่ 5.24

ตารางที่ 5.24 สรุปศักยภาพชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดเชียงใหม่

มิติ	ค่าเฉลี่ย	S.D.
1. ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	69.45	3.92
2. ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	78.85	2.72
3. ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	75.00	21.21
4. ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	68.75	17.68
5. ด้านศักยภาพการจัดการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	56.25	17.68
รวม	70.35	5.76

ที่มา: จากการวิจัย

จึงสรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ นั้นต้องเริ่มจาก

- 1) การพัฒนาด้านการตลาด เป็นลำดับแรก โดยให้ความสำคัญในการสำรวจ หรือ วิจัย หรือหาข้อมูลการตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มากขึ้น รวมถึงการสร้างเครือข่ายการตลาดท่องเที่ยวในเชิงกิจกรรมการตลาดกับภาคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น
- 2) จากข้อมูลการตลาดที่ได้ จึงนำไปสู่การประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือประเด็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนซึ่งมีเอกลักษณ์ หรืออัตลักษณ์ที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น อาจจะประชาสัมพันธ์ โฆษณา และแผ่นพับ ในสถานที่สำคัญ เช่น สนามบิน โรงแรม นอกเหนือจากการผ่านช่องทาง Online เช่น Facebook การจัดตั้งกลุ่ม line การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น
- 3) จากนั้นจัดทำกิจกรรมเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลที่จะเข้ามาดูแล ลูกค้า ทั้งการบริการข้อมูล ความรู้ ด้านเกษตร การบริการสินค้าและห้องพัก รวมถึงการรับส่งลูกค้า เป็นต้น
- 4) เพิ่มศักยภาพการให้บริการ ในระดับของการสร้างความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวและการบริการ โดยเฉพาะไฮไลต์สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่เป็นจุดเด่น อาหาร การบริการห้องพัก เป็นต้น จนลูกค้ารู้สึกถึงความประทับใจและอยากหวนกลับมาอีกครั้ง พร้อมแนะนำให้คนอื่น ๆ รู้จักเพิ่มขึ้น
- 5) สุดท้ายหากมีจำนวนลูกค้ามากขึ้น ทางกลุ่มควรเพิ่มศักยภาพด้านการรองรับลูกค้าให้มากขึ้น เช่น อาหารมีเพียงพอไหม ห้องพักรจะอย่างไร นอกเหนือจากเพียงพอต้องสะอาด และปลอดภัย การจอดรถ ห้องน้ำรวม หรือแม้แต่การซ่อมแซมบำรุงรักษาให้มีความต่อเนื่องไม่ขัดข้อง อาจจะต้องทำการวางแผนตลอดทั้งปี ให้เป็นไปตามฤดูกาลของสินค้าเกษตรที่จะออกผลผลิตตามฤดูกาล เป็นต้น

5.11 การจัดการความรู้ภาคเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน

การวิจัยได้ศึกษาทั้งบริบทและศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมด 16 ตำบล 17 กลุ่มเกษตรกร ซึ่งเป็นตัวแทนกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ 7 ชนิด ได้แก่ (1) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตลำไย (2) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเสาวรส (3) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตหอมหัวใหญ่ (4) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ (5) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมัน (6) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชา และ (7) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักสลัด ดังตารางที่ 5.25

ตารางที่ 5.25 รายชื่อกลุ่มเกษตรกรที่มีศักยภาพที่สามารถแข่งขันในประชาคมอาเซียนได้

ลำดับ	สินค้า	อำเภอ	ตำบล	ชื่อกลุ่มเกษตรกร
1	ลำไย	สารภี	ทต.หนองแฝก	กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ ผู้ปลูกลำไย
2	ลำไย	สารภี	ทต.ชมพู	กลุ่มเกษตรกรลำไยจัมโบ้
3	ลำไย	สันป่าตอง	อบต.ท่าวังพร้าว	กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตำบลท่าวังพร้าว
4	ลำไย	สันป่าตอง	อบต.น้ำบ่อหลวง	กลุ่มเกษตรกรปลูกลำไยปลอดภัย
5	ลำไย	สันป่าตอง	อบต.บ้านกลาง	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตร บ้านสันกอเกิด
6	เสาวรส	แม่อาว	อบต.บ้านหลวง	เกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสอินทรีย์
7	หอมหัวใหญ่	แม่วาง	อบต.บ้านกาด	กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ปลูกผักบ้านกาด (หอมหัวใหญ่)
8	หอมหัวใหญ่	สันป่าตอง	อบต.น้ำบ่อหลวง	เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่
9	ข้าวไรซ์เบอร์รี่	สันกำแพง	ทต.ออนใต้	กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว
10	ข้าวไรซ์เบอร์รี่	แม่ริม	อบต.ห้วยทราย	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์
11	ข้าวไรซ์เบอร์รี่	หางดง	ทต.น้ำแพร่พัฒนา	กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์
12	ข้าวไรซ์เบอร์รี่	สันป่าตอง	ทต.บ้านแม่	กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์
13	ปลานิล	สารภี	ทต.ชมพู	กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบล ชมพู
14	ชา	แม่อาว	อบต.บ้านหลวง	กลุ่มเกษตรกรปฐมนิลาหุโสมสเตย์
15	ผักสลัด	แม่อน	อบต.แม่ทา	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิก
16	ผักสลัด	สันทราย	ทต.สันป่าเป้า	กลุ่มเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ
17	ผักสลัด	สันทราย	ทต.หนองหาร	เกษตรกรผู้ปลูกผักไฮโดรโปนิกส์

ที่มา: จากการวิจัย

สามารถสรุปผลการจัดการความรู้ภาคการเกษตรของชุมชน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ดังนี้

1) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตลำไย

กลุ่มเกษตรกร ประกอบไปด้วย 5 ตำบล ได้แก่ 1) ตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี

2) ตำบลชมพู อำเภอสารภี 3) ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง 4) ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอ

สันป่าตอง และ 5) ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง มีการจัดการองค์ความรู้ภาคเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา ได้แก่ (1) การอบรม“การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” (2) การอบรม “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” (3) การอบรม “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)” (4) การอบรม “การจัดทำระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS)” (5) การอบรม “การจัดทำปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี” และ (6) การอบรม “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP)” พร้อมทั้งการสำรวจดิน เก็บตัวอย่างดิน และวิเคราะห์ดิน เพื่อการจัดการผลผลิตทางการเกษตรอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ โดยอาจารย์สาขาวิชาปฐพีศาสตร์ คณะผลิตกรรมการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

(2) ความรู้จากประสบการณ์และภูมิปัญญา ได้แก่ (1) ความชำนาญ หรือ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร คือ กลุ่มเกษตรกรมีความชำนาญในการเลือกพันธุ์ลำไยให้เหมาะกับพื้นที่ทำเกษตร การดูแล และถึงขั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิตเป็นอย่างมาก (2) หน้าที่/กระบวนการ คือ กลุ่มเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเพื่อปรับปรุงดิน และใช้ฮอร์โมนในการดูแลต้นลำไย และ (3) ประเภทของผลิตภัณฑ์ บริการ ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ คือ ผลผลิตลำไยที่ได้ ลูกจะมีขนาดใหญ่ ขนาดลูกใกล้เคียงกัน ได้ผลผลิตปริมาณมาก และรสชาติหวาน มีความต้องการระดับชุมชน ผู้บริโภคหรือลูกค้าส่วนใหญ่คือบุคคลทั่วไป ส่วนมากจะขายส่งสินค้าให้แก่พ่อค้าคนกลาง

2) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเสาวรส

(1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา ได้แก่ (1) การอบรม“การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” (2) การอบรม “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” (3) การอบรม “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)” (4) การอบรม “การจัดทำระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS)” (5) การอบรม “การจัดทำปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี” และ (6) การอบรม “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP)” พร้อมทั้งการสำรวจดิน เก็บตัวอย่างดิน และวิเคราะห์ดิน เพื่อการจัดการผลผลิตทางการเกษตรอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ โดยอาจารย์จักรพงษ์ ไชยวงศ์ อาจารย์สาขาวิชาปฐพีศาสตร์ คณะผลิตกรรมการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

(2) ความรู้จากประสบการณ์และภูมิปัญญา ได้แก่ (1) ความชำนาญ หรือ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร คือ เกษตรกรมีความเชี่ยวชาญด้านการผลิตเป็นอย่างดีจากประสบการณ์ของตนเอง ที่ได้เคยฝึกอยู่ที่โครงการหลวง ยังสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านการผลิต แก่หน่วยงานที่เข้ามาดูงาน และยังให้ยอดพันธุ์พื้นเมืองฟรีแก่ผู้ที่สนใจอีกด้วย (2) หน้าที่/กระบวนการ คือ เกษตรกรมีการจัดการแปลงปลูกอย่างเป็นระบบการควบคุมการผลิตในระบบอินทรีย์ การขุดร่องน้ำใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติการตัดหญ้าแทนการใช้สารเคมีในกรณีพ่น ใช้ปุ๋ย Giffarine จะใส่เดือนละ 2 ครั้ง และจะตัดแต่งกิ่ง 1 ครั้ง/เดือนหลังการเก็บเกี่ยว และ (3) ประเภทของผลิตภัณฑ์ บริการ ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ คือ เสาวรส 2 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ไททองเบอร์ 2 และพันธุ์พื้นเมืองผลผลิตในช่วงเดือนมิถุนายน โดยมีผลผลิตมีคุณภาพสูง รสชาติดี ซึ่งเกษตรกรจะขายทั้งผลสด และน้ำเสาวรสบรรจุขวด ผลสดส่วนใหญ่จะขายส่งให้แก่พ่อค้าคนกลาง ส่วนน้ำเสาวรสบรรจุขวดจะขายให้แก่ชาวบ้านทั่วไป

3) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตหอมหัวใหญ่

กลุ่มเกษตรกรประกอบไปด้วย 2 ตำบล ได้แก่ 1) ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง และ 2) ตำบลบ้านกาศ อำเภอแม่วาง มีการจัดการองค์ความรู้ภาคเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา ได้แก่ (1) การอบรม “การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” (2) การอบรม “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” (3) การอบรม “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)” (4) การอบรม “การจัดทำระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS)” (5) การอบรม “การจัดทำปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี” และ (6) การอบรม “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP)” พร้อมทั้งการสำรวจดิน เก็บตัวอย่างดิน และวิเคราะห์ดิน เพื่อการจัดการผลผลิตทางการเกษตรอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ โดยอาจารย์จักรพงษ์ ไชยวงศ์ อาจารย์สาขาวิชาปฐพีศาสตร์ คณะผลิตกรรมการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

(2) ความรู้จากประสบการณ์และภูมิปัญญา ได้แก่ (1) ความชำนาญ หรือ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร คือ เกษตรกรมีความถนัดความเชี่ยวชาญในการปลูกหอมหัวใหญ่ การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ จนถึงขั้นตอนการเก็บเกี่ยว และการสังเกตอาการของพืช (2) หน้าที่/กระบวนการ คือ กลุ่มเกษตรกรมีการใช้น้ำหมักชีวภาพทำเอง และ (3) ประเภทของผลิตภัณฑ์ บริการ ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ คือ ผลผลิตมีขนาดใหญ่ตามมาตรฐาน คุณภาพดี ผลผลิตของทาง

กลุ่มเกษตรกรอยู่ในระดับอาหารปลอดภัย ผลผลิตมีคุณภาพดี ไม่มีกลิ่นที่แรงมาก ผลสวย ซึ่งผลผลิตจะคัดตามเกรด 0,1,2,3 และขายส่งให้แก่พ่อค้ารับเหมาคนกลาง 50% ขายปลีกเป็นกิโลกรัมตามราคาท้องตลาดทั่วไปอีก 50%

4) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่

กลุ่มเกษตรกร ประกอบไปด้วย 4 ตำบล ได้แก่ 1) ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง 2) ตำบลห้วยทราย อำเภอแมริม 3) ตำบลน้ำแพร่พัฒนา อำเภอหางดง และ 4) ตำบลบ้านแม อำเภอสันป่าตอง มีการจัดการองค์ความรู้ภาคเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา ได้แก่ (1) การอบรม “การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” (2) การอบรม “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” (3) การอบรม “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)” (4) การอบรม “การจัดทำระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS)” (5) การอบรม “การจัดทำปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี” และ (6) การอบรม “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP)” พร้อมทั้งการสำรวจดิน เก็บตัวอย่างดิน และวิเคราะห์ดิน เพื่อการจัดการผลผลิตทางการเกษตรอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ โดยอาจารย์จักรพงษ์ ไชยวงศ์ อาจารย์สาขาวิชาปฐพีศาสตร์ คณะผลิตกรรมการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

(2) ความรู้จากประสบการณ์และภูมิปัญญา ได้แก่ (1) ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญของบุคลากร คือ กลุ่มเกษตรกรมีความเชี่ยวชาญทางการผลิต การปลูก ดูแล และเก็บเกี่ยวข้าว (2) หน้าที่/กระบวนการ คือ กลุ่มเกษตรกรมีการบำรุงดินและการดูแลเพาะปลูกข้าว โดยในพื้นที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์มาแล้ว 3 ปี และมีการดูแลข้าวด้วยระบบชีววิธี และ (3) ประเภทของผลิตภัณฑ์ บริการ ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ คือ ข้าวไรซ์เบอร์รี่ที่มีคุณภาพ เพราะกลุ่มเกษตรกรเน้นการใช้ระบบอินทรีย์ ผลผลิตของกลุ่มจะขายส่งไปยังบริษัทเอกชนที่ทำสัญญาร่วมกัน

5) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมัน

(1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา ได้แก่ (1) การอบรม “การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” (2) การอบรม “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” (3) การอบรม “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบ

มีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)” (4) การอบรม “การจัดทำระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS)” (5) การอบรม “การจัดทำปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี” และ (6) การอบรม “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP)” พร้อมทั้งการสำรวจดิน เก็บตัวอย่างดิน และวิเคราะห์ดิน เพื่อการจัดการผลผลิตทางการเกษตรอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ โดยอาจารย์จักรพงษ์ ไชยวงศ์ อาจารย์สาขาวิชาปฐพีศาสตร์ คณะผลิตกรรมการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

(2) ความรู้จากประสบการณ์และภูมิปัญญา ได้แก่ (1) ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญของบุคลากร คือ กลุ่มเกษตรกรมีสมาชิกที่มีทักษะความชำนาญในด้านการผลิตการทำเกษตรในระบบอินทรีย์ วิธีการในการเพาะเลี้ยงปลา การตลาด และการแปรรูป (2) หน้าที่/กระบวนการ คือ กลุ่มเกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสานในพื้นที่ของตนเอง โดยมีการทำประมงในระบบอินทรีย์ ซึ่งระบบระบบไบโอฟล็อก (biofloc) กับการผลิตสัตว์น้ำอินทรีย์ และ (3) ประเภทของผลิตภัณฑ์ บริการ ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ คือ สินค้ามีทั้ง ลูกปลา และแปรรูปปลานิลเป็นปลาแดดเดียวและปลาสามขยส่งให้แก่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยทางมหาวิทยาลัยแม่โจ้จะทำ packaging ขายให้ ส่วนปลาสดอยู่ในขั้นตอนการเพาะพันธุ์ และขายส่งให้กับลูกค้ารายใหญ่ และขายปลีกให้กับชาวบ้านทั่วไป

6) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตฯ

(1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา ได้แก่ (1) การอบรม “การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” (2) การอบรม “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” (3) การอบรม “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)” (4) การอบรม “การจัดทำระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS)” (5) การอบรม “การจัดทำปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี” และ (6) การอบรม “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP)” พร้อมทั้งการสำรวจดิน เก็บตัวอย่างดิน และวิเคราะห์ดิน เพื่อการจัดการผลผลิตทางการเกษตรอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ โดยอาจารย์จักรพงษ์ ไชยวงศ์ อาจารย์สาขาวิชาปฐพีศาสตร์ คณะผลิตกรรมการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

(2) ความรู้จากประสบการณ์และภูมิปัญญา ได้แก่ (1) ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญของบุคลากร คือ เกษตรกรทุกครัวเรือนมีความเป็นเชี่ยวชาญในการปลูกชาจากการสืบทอดรุ่นต่อรุ่น ตั้งแต่การปลูก การดูแล การเก็บใบชา (ยอดใบชา) การคั่วใบชา การนวดชา ตากใบชา และการคัดเกรดใบชา (2) หน้าที่/กระบวนการ คือ การปลูกชาอัสสัม และทำโฮมสเตย์ ซึ่ง

เน้นกิจกรรมทางการเกษตร (ปลูกชา) และการปลูกพืชแบบผสมผสานกับเกษตรทฤษฎีใหม่ และ (3) ประเภทของผลิตภัณฑ์ บริการ ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ คือ สินค้าที่โดดเด่นเป็นอย่างมากของกลุ่มเกษตร คือ ชาบูหมื่น ซึ่งเป็นชาที่มีคุณภาพสูง กลิ่นหอม รสชาติดี ชา มีกลิ่นที่หลากหลาย เช่น กลิ่นลาเวนเดอร์ กลิ่นลิ้นจี่ กลิ่นพีช กลิ่นกุหลาบ กลิ่นมะลิ เป็นต้น ซึ่งชาที่มีลักษณะใบเป็นสีขาว ถือเป็นชาที่ดีที่สุด (เกรด A) สินค้าชาจะขายให้แก่นักท่องเที่ยวในโรงแรมเครือเดียวกัน

7) กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักสด

กลุ่มเกษตรกรประกอบไปด้วย 3 ตำบล ได้แก่ 1) ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน 2) ตำบลสันป่าเปา อำเภอสันทราย และ 3) ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย มีการจัดการองค์ความรู้ภาคเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา ได้แก่ (1) การอบรม “การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” (2) การอบรม “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” (3) การอบรม “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)” (4) การอบรม “การจัดทำระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS)” (5) การอบรม “การจัดทำปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี” และ (6) การอบรม “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP)” พร้อมทั้งการสำรวจดิน เก็บตัวอย่างดิน และวิเคราะห์ดิน เพื่อการจัดการผลผลิตทางการเกษตรอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ โดยอาจารย์จักรพงษ์ ไชยวงศ์ อาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ คณะผลิตกรรมการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้

(2) ความรู้จากประสบการณ์และภูมิปัญญา ได้แก่ (1) ความชำนาญ หรือ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร คือ กลุ่มเกษตรกรมีความรู้เรื่องการทำน้ำหมักชีวภาพ การผลิต วิธีเพาะเมล็ด การดูแล การให้น้ำให้ปุ๋ย ตลอดจนการเก็บเกี่ยวผลผลิตผักไฮโดรโปนิคส์ และการจัดทำบัญชีครัวเรือนรายรับ-รายจ่าย (2) หน้าที่/กระบวนการ คือ การปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ 4 ชนิด ได้แก่ เรดโอ๊ค กรีนโอ๊ค กรีนคอสและบัตเตอร์เฮด มีการให้น้ำและปุ๋ยทุก ๆ 15 วัน และระยะเวลาผลิต 35-50 วัน และ (3) ประเภทของผลิตภัณฑ์ บริการ ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ คือ ผักไฮโดรโปนิคส์ มีทั้งหมด 4 ชนิด ได้แก่ เรดโอ๊ค กรีนโอ๊ค กรีนคอสและบัตเตอร์เฮด โดยจะบรรจุผักลงถุงพลาสติกติดสติ๊กเกอร์ “บ้านผักไฮโดร ทินนักร” ก่อนส่งขายแก่ผู้บริโภคและมีแหล่งจำหน่ายสินค้าประจำคือตลาดนัดชุมชน รวมทั้งการจัดบูธออกงานตามที่ต่าง ๆ